

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadástalban átvéve:
 Egész évre — 10 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Kélyben káshas kordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és a hónap utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kizárólag visszadási vagy megújításra nem vállalkozik.

Működésének és hirdetésének a kiadóhivatalban intézendők.

Egyes számok ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, febr. 21.

A krisztusi szeretet.*

Dr. Prohászka Ottokár.

»Voltál-e Orvietóban s láttad-e az Antikrisztus csodáinak képét? — kérde az agg pápa a szegénység buzgó apostolatától, P. Gondótól, Lagerfőfnek »Die Mirakeln des Antichrists« cz. regényében. — Ha nem láttad, menj föl az agyagos partu Tiberis völgyében Orvietóba, nézd meg a képet jól; az megadja a feleletet aggályaidra s kérdéseidre, mert hiszen azon töröd fejedet, hogyan lehetne az embereket az igaz szeretet áldásaiban részesíteni s hogyan kellene őket a földi szeretettől elvonni.«

P. Gondo fölutazott Orvietóba s három nap múlva megint Rómában volt s fölment a Vatikánba.

»Láttad-e Signorelli képét? — kérde ismét a pápa tőle — s mi tűnt föl rajta?«

»Föltűnt, hogy az Antikrisztus ezen a képen oly szerény s igénytelen alakban jelenik meg, mint amilyen volt az Isten Fia a földön. Arcza Krisztus-arcz, a hagyományos típus, melyet az áhitattól ihletett művészet alkotott meg; ruhája olyan, mint a Krisztus ruhája. Ez az ál-Krisztus prédikál: szavára a gazdagok s hatalmasok kincseiket lábai elé döntik. Ugy látszik, hogy szeretetről s testvériségről beszél nekik; hirdeti a világboldogulásnak új Adventjét; rámutat a szegénységnek némán szenvedő, kábult tömegére, melyen a küzködő keserves élet borzongása fut végig, mint a decemberi szél a be nem fagyott tó tükrén.«

»Mit láttál még?«

»Láttam, hogy ez az ál-Krisztus betegeket gyógyít s eltölti őket az élet vágyával. Mintha azt mondaná nekik: élni, ó élni, ez kell nektek; ezt az édes, drága életet szomjaztatok. Jól teszitek. Mitek van, ha az élet szakadó partja leomlik lábaitok alatt; el tehát, ki a betegség her-

* A nagyváradai szabadvésműves páholy nagymestere, dr. Grósz Menyhért tegnap a N. N.-ban elítéli azt a jótékonyt, a melyet Istenért gyakorol az ember, — e mellett megtámadja a szentek közbenjárását, a Sz. Antal perselyt stb., e közben pedig hivatkozik — — — Prohászka Jónak látuk azért közölni Prohászkanak e cikkét — hadd lássa mindenki: mi a véleménye Prohászkanak a humanizmusról.
 Szerk.

vasztó ágyaiból, lépjetek a virágos földre, éljete; s az ál-Krisztus szavára gyöngö, de az élet reményét tükröző mosoly játszik a betegek arcán.«

»Láttam, hogy ez az ál-Krisztus a vakok szeméit megnyitja, de nem az ég csillagaira, hanem a föld virágaira, műremekeire, a szép városokra utalja őket, mintha mondaná: mindezeket neked adom... Láttam, hogy szeretettel tölti el hiveit, vértanukat nevel, a halálba mennek az új evangéliumért, de hősiességük az örök élet fénysugarát nem gyújtja ki fejük körül.«

»S láttál-e még valamit?«

»Láttam, hogy az emberek lármás csoportokban a béke temploma felé sietnek, a meghasonlás szelleme leesik az égből s az ördög az Anti-Krisztus fülébe sugja az új evangéliumnak összefoglalását; változtasd édené a földet, tedd azt oly széppé, hogy az emberek a szép földtől elfelejtsék a mennyországot.«

»S tudod-e, hogy ki ez az ál-Krisztus? — kérde a pápa fürkésző tekintetével vetve a tépelődő barátára. Gondó, a szicíliai szegénység apostola s kolduló barát, lehorgasztott fővel áll előtte, azután vontatva mondja: »Tudom már, ez a földet szerető szeretet.«

Ime az Antikrisztus, ki eljött Krisztus képében, hogy a földet mennyországgá változtassa, ki a szegényeket szereti, de az Istent gyűlöli, ki vértanui lelkeket nevel föl egy boldog földnek reményeért, ki örömet s lendületet ad a világnak azzal a szóval: gondolatok a földre, ahogy egykor mondták: gondolatok az égre.

Veszitek észre a Krisztusi vonásokat? Szeretni, jöltenni, reményre ébreszteni a szenvedőt, testvérnek tekinteni s segíteni minden embert. E Krisztus-képtől tágra nyílik az embernek szeme, prófétai ihlet akasztja meg lélekzetüket; néznek a messze jövőbe s látják a boldog országot, ezüstös fényben uszik a jólétnek, szeretetnek, élvezetnek távoli világa s két kezük őrzi azt, mely védőszellemünk s nem tiltó angyalunk: a tudomány és művészet, s a szép remények s az ihletett lelkesülés e szállóigéit röpitik a világra: regnum meum tantum de hoc mundo, az én országom e világból való.

Ez a földet szerető szeretet. E szeretetnek evangéliuma ez: gondozzuk az

életet, az élet az embernek legfőbb s rövid méretű kincse; gondozzuk mind-egyikben; más élet nincs. Senki se legyen szegény köztünk; a szegénység a pokol; más pokol nincs. Oszszatok meg mindent mindenkinek: a föld legyen mindnyájatoké. Senki se éhezzen; senki se szolgáljon mások aljas szenvedélyeinek. Enyhítsük a fájdalmat, ezt az értelmetlen kínt. Töröljük el a bubánatot. Hippokrates szerint a bánat és szomorúság a szívnek tövise s egy jeles német író szerint: Niemand kann vertragen Sünde und Sorge. Félre az élet töviskoszorúval s iparkodjatok minél több boldogságot teremteni, mert nincs pótlék, nincs elégtétel az élet után.

Ime a hamis Krisztus-kép. Szeret, áldoz, tanít, szenved, mint az igazi Krisztus, szakasztott olyan a külső színe, de a lelke más: szenvedélye egyet suttog: regnum de hoc mundo.

Mindenféle kiadásban jár körül ez az ál Krisztus, Néhol ajkaira veszi jelszavát s ellenségesen lép föl; tagad, tépi az örök remény palmaágait; szembeállítja az emberszeretetet az Isten-szeretettel, s az előbbinek nyújtja a pálmát; ez a hamis s ellenséges ál Krisztus-kép a szociáldemokrácia. Máshol nem tagadna semmit, de nem is vonatkoznak égre, lélekre; ignorálja a csillagokat s szende gyönyörrel nézik a virágokat; kerülnek szóba hozni mindent, ami az embert az örök élet vonatkozásaiban mutatja be s nem érintik azokat a hurokat, melyek a végtelenség érintésétől rezegnek. Gyakran mégis ellenszenvet mutatnak az égi karitás ellen s kifogásolják az ugynevezett »felekezeti« jótékonyt; mire való a vallásos elszigeteltség, — mondják gyakran — itt az ember, szeressétek, hiszen testvéretek: ez a hamis, de sima ál-Krisztus-kép a humanizmus.

Ezekkel szemben áll az igazi »Krisztus-kép«, mely azt hirdeti: az én országom nem a földről való; az én testvérem az isteni ember; az én szeretetem az isteni szeretet, s ez országot, testvéremnek e vonását, a szeretetnek ezt a leglényegesebb idegét, isteni jellegét nem ignorálhatom; többet mondok: az igazi teljes, az embert boldogító, s minden szükségletet enyhítő szeretet nem lehet a merően emberi szeretet, az csak az isteni karitás lehet

Ez a kijelentés különös, bizarr lehet;

Kitűnő saját termésű borok

kaphatók lakásonon üvegezten a következő áron:

	1 liter	0.7 liter	0.5 liter
1. Új (palack nélkül) — — —	frt 32 kr.	frt — kr.	frt — kr.
2. Ó, asztali, n.-várad, fehér	40		
Finom fajborok:			
(palackkal)			
3. Kadarka, vörösbör, ménesi	1 > — — — 90 > — — 65 >		
4. Cabernet, vörösbör — — —	1 > 10 > 1 > — — — 70 >		
5. Sauvignon, fehér csemegebor	1 > 20 > 1 > 10 > — — 75 >		
6. Ménesi aszú, vörös — — —	— — — — — — — — — 2 > 50 >		

Hogy finom fajboraim a n. é. közönség részére könnyebben hozzáférhetőek legyenek, a 3., 4., 5., 6-os számú fajokból 7-10 és 5-10 literes üvegekben **IFJ. POPPER JÓZSEF** ur kereskedésében bizományi raktárt tartok, a hol is a jelzett boraim ugyanazon árrban kaphatók, mint nálam.

10 üvegen felül magrendelést hához is szállítok. Saját termésű törköly-palinka és cognacomat is áruba bocsátom

Molnár Lajos

Schlauch-tér 18. sz.

Telefon száma: 406.

talán meg is botránkozunk rajta; talán megsértődünk nemes, emberbaráti érzelmeinkben ez éles ítélet hallatára; de hiába, a kijelentés igaz, hisz ez maga a kereszténység.

Nem életfilozófia az, mely az embert a lét s az élet végső okai iránt föl nem világosítja, s mely őt e végső okok tengelyébe bele nem akasztja. Honnan jöttünk? Hová megyünk? Mi az élet jelentősége? Mi az élet értéke? — e kérdésekre csak az a filozófia felel, mely rámutat az Istenre, mint eszközlő okra, a lét s az élet forrására, mely rámutat az Istenre, mint végcélra s az élet értékét az örök életre való készülődésben tünteti föl. Isteni életet éltek — mondja ez a bölcsesség — isteni életet jelentéktelen, igénytelen kiadásban, hogy a halál után ez az isteni élet az örök dicsőség életévé változzék át; azért a mi országunk az égbe nyíló világ, a mi életünk kiindulás a halhatatlanságba.

Ezt kereszténységnek hívják; más érthetősége nincs a létnek, mert végre is világnézetnek, filozófiának, mely a végső okok tudománya legyen, oly szisztéma, mely a végső okokat vagy tagadja, vagy legjobb esetben ignorálja, nem nevezhető. De ha a világnézetünk az isteni életnek hite: akkor ez élet legideálisabb irányzatának, ez élet legmelegebb érzelmének, a karitásnak is isteninek kell lenni. Valamint az életet, úgy a karitást is a végső okok tengelyébe kell beleakasztanunk; e tengelyen jegecsesedik ki az élet tükrölappokká, higul-tisztul csillámokká, ragyogó kristályokká; e nélkül érthetetlen s észszerűtlen lesz.

S valóban miért s minek szeretnek merően emberi szeretettel, ha ez a szeretet maga füstbe vész s jótéteményei elhamvadnak? Minek adnak kenyeret a szegénynek? Azért-e, hogy véredényeiben az anyagcserét megindítsák s e belső tüzzel serkenő érzéseket keltsenek? Minek ez, hisz ez a tűz ismét elalszik.

Miért üzik el a szegény asszony homlokáról a bubánatot? Azért-e, hogy

derült legyen s ne ködös. Pedig nézzék, jó tetteik, ha csak azt a ködöt nézik, hiábavalók, mert előbb-utóbb az a homlok, az az esengő tekintet, az a félreértett élet ismét ködbe vész. Miért szedik föl a köveztől azt a kékülő porontyot, azt az eldobott emberi lérgét? Ugy-e azért, hogy az emberiségnek hasznos tagjává neveljék? De minek az? Mit jelent az a hasznos tag egy vajudó, küzködő, kinlódó nagy szervezetben, melynek filozófiája az öntudatlanság s vége az enyészet?

Az emberiség nemcsak testi, de lelki bajok alatt is nyög. Ez a két forrása az emberi szenvedésnek oly bőségesen árad, hogy nehéz és szomorú feladat eldönteni, hogy melyik viz keserűbb és fulasztóbb. Tény, hogy a testi bajoknak is ijesztő nagy része a lélekből való; betegségeink az erkölcstelenségből erednek s jól mondja egy francia orvosi kapacitás, hogy az emberek nem halnak meg, de megölik magukat.

Tudjátok ugy-e, hogy vannak kinok, melyek a lelkiismeret furdalásaiból valók s egész életüket tudnak gyászba borítani; vannak szerencsétlenségek, melyeket le nem vehet emberi hatalom az elevenholtak vállairól; vannak veszteségek, melyeket ki nem pótolhatni e földön; a vakok szemét ki nem nyithatják; a gyógyíthatatlanokat meg nem gyógyíthatjátok; a haldoklókat meg nem vigasztalhatjátok. Vigyétek oda a szenvedők e beláthatatlan csoportjait az ál-Krisztus-kép elé; tüzeljétek föl lelküket, feszítsétek ki egy jobb lét után való vágyukat: az epedő szemek rögtön becsukódnak, a vonagló ajkak megmerevednek, a kitárt karok lehanyatlanak, mihelyt átolvasták ál-Krisztus-képetek fölírását: regnum meum tantum de hoc mundo; ó, akkor számomra itt segítség nincs; bajomat csak isteni szeretet gyógyíthatná.

Kérlek, ne nyuljatok isteni szeretet nélkül a szenvedő szivhez; hagyjátok föl kísérletezéseitekkel; nincs finom ke-

zetek; fájdalmat ébreszt kegyetlen jóakaratók.

Legyetek hát irgalommal s könyörülettel az emberi szenvedések iránt s ne közeledjétek hozzájuk szeretettel, mely akar segíteni, de nem bír; az a szeretet sért, az a szeretet félig tesz jót, megáll a féluton; átkarolja jóindulattal a szenvedőt, de nem viszi a megnyugvás ölébe. Miért nem szeretitek az embert egészen, miért nem szeretitek testét-lelkét egyszerre, hisz látjátok, hogy az egész szenved s hogy szenvedni fog tovább is, ha csak félig gyógyítjátok.

De ti még kegyetlenek is vagytok! Érintéstekre megnyílnak a szívek s nincs gondotok rá, hogy az igazi boldogság felé nyiljanak; emberi szeretetelek megnyeri a lelkeket s ti nem vezetitek őket oda, hová öntudatlanul is vágyódnak; olyanok vagytok, mint a korai tavasznak napsugára, mely kicsalja a csirát s mikor kifakadt a hajtás, az éji fagy leperzseli azt. S ezt mind egy elv miatt, egy elzárt föld miatt, mert ti országot akartok, mely e világból való legyen; hagyjátok föl e sikertelen törekvéssel; az ember eget kíván s a szeretet csak akkor lesz teljes, ha isteni szeretetté válik.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, febr. 21.

Előök: Tallián Béla.

Az ülés megnyitása után, az irományok előterjesztése során elnök bemutatja Félégyháza város feliratát a katonai javaslatok ellen, mely felolvastatván, kiadatott a bizot ságnak.

A civillista.

Kammerer Ernő a pénzügyi bizottság előadója: Beterjeszti jelentését az udvartartás költségeinek felemelését illetőleg. (Viharos zaj a balon és szétszóbaion.)

(Felkiáltások az ellenzéken: Eláll! Eláll! Nem hallgatjuk meg! Felkiáltások a jobboldalra.)

A „TISZÁNTUL“ TARCZÁJA.

A keresztért.

Az Immaculata-zárda mai Nogáll-ünnepélyén szavalja Szőnyi Margit.

Mondá pedig Jézus: »Kik engem szerettek, Vegyétek át rólam a súlyos keresztet. Homloktokat töviskorona takarja: Az én békeségem derül fel alatta. Kik jutalmat vártok: álljatok ki vélem, Hogy a gúny, rágalom ostorozzon értem, S a kik boldogságot kerestek szüntelen: Ne várjátok, csak a halálban, énvelem.«

Szóla rá a püspök: »Oh, értem a szódat! De hol találom meg mindazt, mire oktat? Szétszórva kereszted, Uram, száz szilánkba: Elporladt homlokod véres koronája; Békés virág nyílik poroszlóid felett S halálom óráját csupán Te ismered. A hogyan kívánod, élnek, halnak érted, De nem tudom: hogyan kövessék téged?!«

Felelt neki Jézus: »Az én keresztemet, Bárhová tekintesz, mindenütt fölleled. Nézd a szegény munkást: úzi napja, éje, — Keresztem alatt hull véres verejtéke.

Nézd szegény gazdagot: gyermekét temeti; Az is az én súlyos keresztet viseli. Kik nekem szolgálnak: töviskoronájok Alatt a rágalom ezer sebe tátong, Korbácsolják őket gúnynyal, üldözéssel, Láthatod s beik, hogyha szertanéz. Üldöznek érettem és üldöznek engem — Oh, nem hiu rendjel az én fakesztemem!«

Szent életű főpap imázsámolyára Ráesik a hajnal felkelő sugára. Eltűnt a kis szoba nagy egyszerűsége, Ragyog vala minden földöntúli fénybe; S mint mikor az erdő mély csendjén keresztül Kelő csalogánynak ébresztője zendül Es felébred minden mosolyogva, szépen: Világosság gyullad a püspök lelkében. »Az én hulló vérem a szenvedők könnye. Az én kezem áldja, a ki letörölte. Láttad keresztemet: vedd és kövess engem.«

S míg künn hiúsáért dül a harc szüntelen, A dúsgazdag püspök egyszeri köntöst vett Es ment Krisztus után keresni — keresztet.

Dr. Krüger Aladár.

A herpályi-i csonkatorony és a kiásott templomalapok.

Irtá: Dr. Némethy Gyula.

A biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület egyik kiváló gondját képezi jelenleg a herpályi (berettyó-ujfalusi) Arpád-kori csonkatorony biztosítása és restaurálása. Ezzel kapcsolatban az egyesület megbízásából Zsák Adolf múlt novemberben kiásatta a torony mellett lévő templomalapok egy részét, mely fölött maga a templom van és a másik torony is állott még a XIX. század elején, amint azt Kereszturi Alajos munkájában, Compendiaria descriptio fundationis etc. episcopatus et capituli M. Varadinensis. Magnovarádini 1806. I. 277. olvasatni: censerem tamen hanc ad Herpály quae in conscriptione Dec. Pont. Herpály nominatur transferendam: nam in hoc loco et penes Berettyó Ujfalu situato, olim fossa et aqua circumdato, ingentes duae turres, cum Ecclesiae et distinctae cuiusdam capellae rudibus, actu visuntur, et locum hunc olim ab religiosis quibusdam cultum, ipsa etiam traditio indigitat. Említi ezt Bunyitay is »A váradai püspökség története« II. k. 365. l. cz. munkájában, azonban ő hozzáteszi, hogy most már csak az egyik torony látható, a másik toronyt és templomot, illetve annak alapjait szántóföld borítja. Most ellen-

lon: Rendre! Rendre! Az előadó elhagyja az előadói emelvényt. Ujabb viharos zaj a szélsőbalon: Mit akart? Nem hallottunk semmit!

Elnök: Kijelenti, hogy ő hallotta az előadó szavait. A zajongás különben is a baloldalon volt. (Ugy van! a jobboldalon.)

Rakovszky István: Szintén azt kéri, a házszabályokhoz szólva, hogy az előadó ismétlje előterjesztését.

Barabás Béla: Konstatálja, hogy az előadó ama szavainál: a civillista... tényleg a baloldalon nagy lármát tört ki. E nagy zajban azonban semmit sem hallottak és úgy meg nem történtnek kell azt tekinteni. Az előadó felhasználva az alkalmat, eldarálta mondókáját. Nem akarja, hogy a Bálfy históriák ismétlődjenek. Az előzőknek módjában lett volna a zajt lecsillapítani. Ha az elnök nem tud rendet tartani, szálljon le onnan. (Helyeslés a balon és szélsőbalon. Zajos ellentmondások a jobboldalon.)

Elnök: Kijelenti, hogy nem várta volna, hogy ez oldalról ilyen támadásban részesüljön, ezt majd a jövőre vonatkozólag megjegyzi magának. (Helyeslés jobbról. Viharos zaj az ellenzéken.)

Rakovszky István: Különösnek tartja az elnök kijelentését, ha ez fenyegetés akar lenni, tudja meg az elnök, hogy akkor az egész ellenzéket utjában találja. (Viharos helyeslés az ellenzéken.)

Elnök: Kijelenti, hogy szavai nem fenyegetés, akart lenni, hanem úgy értette, hogy a házszabályokat szigorúan megtartja.

Kammerer Ernő előadó: Ismétli előterjesztését, ama megjegyzéssel, hogy a javaslatot az osztályok mellőzésével a bizottságokhoz utasítsák. (Zaj az ellenzéken. Felkiáltások: Óhó! Az nem megy úgy!)

Barabás Béla: Indítványozza, hogy az osztályokhoz utasítsák a javaslatot.

Szell Kálmán: Az osztályok mellőzését kéri.

Elnök: Szavazás alá bocsátja a kérdést.

A Ház többsége Barabás indítványát elveti.

Elnök: Következik Zboray indítványának megokolása

Győrffy Gyula

ügyében.

Zboray Miklós: Teljes objektivitással fog az ügygel foglalkozni. Győrffy Gyula ügyében az itélkező bizottság kimondotta az összeférhetlenséget. Győrffy lemondott mandátumáról, de ismét fellépett kerületében és nyílt levelet intézett választóihoz, elmondva, hogy az összeférhetlenségi zsüri nem volt pártatlan. Felolvassa szövegét Győrffynek a nyílt levelét. (Mozgás a néppárton.) Szólok nem hiszi, hogy legyen valaki a Házban, aki kétségbevonná a zsüri teljes pártatlanságát. Soha még egy szót

nem hallott a zsüri ítélete ellen felhangzani. Es ekkor előállott Győrffy és azt mondja, hogy a zsüri nem megbízható. Ha ezt tanulatlan egyén teszi, megbocsájtható, de mikor teszi ezt egy olyan egyén aki képviselő volt és akar lenni, akkor az ország színe előtt fel kell állni, megvédeni a zsüri tekintélyét. Csodálja különben, hogy ezt eddig sem a Ház, sem a zsüri elnöke nem tette meg. Ezért tartotta kötelességének felszólalását. Indítványa az, adjon a Ház az igazságügyminiszternek engedélyt arra, hogy Győrffy e tettet az ügyesség útján megtorolja. (Helyeslés)

Plósz Sándor igazságügyminiszter: Ha a Ház utasítani fogja őt ez irányban, megteszi a kellő lépéseket. Nézete azonban az, hogy a nyílt levél nem az itélkező zsüri, de az állandó bizottság ellen irányul. Az itélkező bizottság annyira felül áll minden gyanusításon, hogy azt ilyen támadás ellen megvédeni nem szükséges, különösen akkor, amidőn a támadás attól jön, akit a zsüri megfosztott. (Helyeslés)

Zboray Miklós: Ezek után visszavonja indítványát. (Helyeslés)

Elnök: Következik

az ujonczjavaslatok

folytatólagos tárgyalása.

Tisza István beszéde.

Gróf Tisza István: T. Ház! (Halljunk! Halljunk!) Felszólalásában kizárólag azzal a kérdéssel kíván foglalkozni, mely veres fonálként húzódik végig a vitán, hogy a javaslatban idegen célra, érdekekre kell a pénz. (Felkiáltások a szélsőbalon: Ugy is van!) Be fogja bizonyítani, hogy az országnak saját politikai céljaiért kell meghozni az áldozatot. (Helyeslés a jobbon.)

A közös hadsereget illetőleg elismeri, hogy annak mai állapota korántsem felel meg azoknak a kívánalmaknak, melyet a nemzet elvárhat tőle. Pártkülönbség nélkül kívánja mindenki, hogy a magyar elv elfoglalja megillető helyét a hadseregben. (Helyeslés jobbról.) Az első lépés ez irányban a katonai nevelési intézetek közt rejlik. A nemzet és hadsereg között kölcsönös bizalomnak, vonzalomnak kell kifejlődnie.

Barabás Béla: Nem lesz soha!

Tisza: Vannak ugyan rossz relikviák, de meg kellene könnyíteni a közeledést és a támadásokat kisebbiteni. (Zaj a szélsőbalon.) Kétségtelen az, hogy a hadsereg szervezetét megbolygatni hosszú időre nem lehet. (Ellentmondások az ellenzéken.) Miután ez így van és véderőket szaporítani kell, a javaslatot meg kell szavazni. (Helyeslés a jobboldalon. Zajos ellentmondások az ellenzéken.) A 67. XII. t.

czikket az ellenzékiek törvénytelennek mondták. Ez nem áll.

A mi monarchiánk az utolsó 14 év alatt nem tartott lépést a többi hatalmakkal a véderő fejlesztést illetőleg.

Ugron Gábor: De a pénzt elköltötték.

Tisza: Szüksége van-e a nemzetnek arra, hogy a monarchia, melyhez tartozunk, első rangú katonai hatalom legyen. A nagyhatalmi állást illetőleg egy véleményen van Andrássyval.

Barabás Béla: Egy huron pendülnek.

Tisza: Egy huron pendülünk, ha úgy tesz, mert én Andrássy szavait mindebben aláírom.

Rákosi Viktor: Elég szomorú!

Tisza: Igenis szükségünk van a nagyhatalmi állásra. Mert ha szövetségben is vagyunk valamelyik nagyhatalommal, arra kell törekednünk, hogy ne legyünk annak gyámsága alatt, de egyenlő felekként álljunk egymás mellett. (Zajos helyeslés a jobboldalon. Ellentmondások a balon.)

Tisza: A magyar nemzet mindig bástyája volt a művelt nyugatnak. A sok küzdelem megmutatta, hogy szükségünk van szövetségesre és így jutottak a Habsburgok a trónunkra, bár drágán kellett megfizetnünk. (Ugy van! a szélsőbalon)

Drágán fizettük meg, mert a nemzet hosszú időközön át nem értette meg királyát. A kortörténet küzdelme bebizonyította, hogy a szövetségnek talpköve a magyar nemzet. (Zajos helyeslés, taps a jobboldalon, tetszés a szélsőbalon.)

Rövid visszpillantást tesz a nemzet történetére, Rákóczy korára, majd kivessi részét a nemzet az áldozatokból, mikor messze távolban harcoltak a trónért és a megrázkódások daczára az osztrák-magyar monarchia most is mint első nagyhatalom áll fenn. A sok megpróbáltatás megtermé gyümölcsét. A király és a nemzet megérté egymást. (Zajos ellentmondások a szélsőbalon.) Es ha valami nem tetszik önöknek, 67 óta itt van a magyar kormány, itt a többség, támadjanak minket. (Helyeslés a jobbon.) De ne támadjanak egy olyan dolgot, mely kívül kell álljon minden pártszelvényen. (Nagy tetszés. Taps jobbról. Zajos ellentmondás az ellenzéken.) Ne szerezzék meg a nemzet ellenségeinek azt az örömet, hogy rámutasson, ni, úgy köszöni meg a magyar nemzet királyának azt a sok jót, mit tett. (Viharos ellentmondás a szélsőbalon.) Ugyanaz a forma, mely a belpolitikában beállott, a külpolitikában is úgy beállottak a monarchiában. (Zajos felkiáltások a szélsőbalon: Mit beszél ez az emb-r?)

Attér a keleti kérdésre. Megindult a védekezés. Az első lépést Törökország tette meg.

ben 20 évvel később* elmondhatjuk, hogy láthatók még a másik torony, sőt csaknem az egész templom alapfalai, kivéve a szentély alapjait, melyet az ásató érintetlenül hagyott. Ezenkívül a templom déli oldalfalával kapcsolatban egy melléképület falai, mely talán azon kápolnából maradt, melyről Kereszturi fentebb említést tesz, melynek romjai akkor, 1806-ban még láthatók voltak.

Dr. Karácsonyi János és a sorok írója csütörtökön a kiásott templomalapok megtekintésére kirándultunk Berettyó Újfaluba, hol Tardy Sándor földbirtokos urnak voltunk magyaros szívesseggel látott vendégei. A most 24-25 m. magas toronynak legfelső emeletét, melyen a sisak emelkedett még a hatvanas években hordatta le szíves házigazdánk megboldogult édesatyja.* A még fennálló toronyrom két emeletének mondható. Az egészen téglából épített torony legfelső emeletének diszpárkányzata vagy

pártázata jelenleg nagyrészt lehullott. A déli oldalon még megvan a félköríves diszitmény,* s a föltte lévő hatsoros tört pácza-disz legnagyobb része. A többi oldalokról csaknem teljesen lemállott. A déli oldal második emeletén ott látog egy széles félköríves ablak ürege, de a félkörnek felső része leomlott onnan is.** Az első emelet felső részétől a nyugati oldalon két szélén két támasztó ugrik ki, mely a földszint felső végénél még inkább kiugrik. A torony északi oldalán még megmaradt az előcsarnokot fedő dongaboltozatával kiugró ivézete, mely részben két félhenger alakú oszlopon nyugszik.*** Az egyik oszlop teste még meg van. A torony keleti oldalán ellenben egy emeletnyi

* Ennek pompás rajza látható Bunyitay munkájában. Megjegyeztük, hogy a diszitmény is e célra külön égetett, vagy faragott erős téglából készült. Az egész templomnál nagyon kevés terméskő volt alkalmazva.

** Ez a széles ablaküreg valószínűleg pácza taggal volt több részre osztva, mint a román stílusú templomokál szokás.

*** Ez a hengeres féloszlop e célra alakított téglából van rakva, s valószínűleg vakolattal volt borítva.

magasságig fut fel egy ugyancsak henger alakú féloszlop, mely már tehát a templom hájójában állott, s valamint az előcsarnokbeli féloszlop szintén be lehetett vakolva. A templom külső falai ellenben mint azt Bunyitay is kiemeli vakolatlanul maradtak, s így a templom ugynevezett nyers téglapítmény Rohbau volt.

Megemlítjük még mielőtt a fennálló torony leírását befejeznék, hogy a déli oldal földszintjén keskeny félköríves kifelé és befelé egyaránt táguló ablak (kajácsos ablak) van, mely az egykoru templomoknál található szinte lörés szerű ablakkal mindenben meg egyezik, s hogy az épület téglái bámulatos kemények és szilárdak* ugy, hogy a torony földszintjének minden oldalról való kikezdése daczára is szilárdan áll, sőt, amint mondotuk, az előcsarnok fölé hajló dongaboltozat félkörívének egy része egy méternyire is kihajlik a

* E téglák egy része olyanforma nagy, mint a mostaniak, egyrésze ellenben jóval nagyobb, a római téglához közeledő. Egyébiránt téglákat, méreteikkel együtt fölemlíti Bunyitay is.

Tisztelettel értesítjük a

butor-üzletünket

n. é. közönséget, miszerint

deztük. — Dusan felszerelt raktáron tartunk

hajlított butorokat, ugyszintén

a legolcsóbb árszámítás és a leglekiismeretesebb

munkák szintén raktáron is tartatnak.

hálószoba-, ebédlő- és szalon berendezéseket, valamint

Thonet-féle

előállítását a legjutányosabb árszámítás és a

Ugyszintén az

eszközöknek, valamint az e szakmába vágó

Kiváló tisztelettel

megnagyobbítva, a mai kor követelményeinek teljesen megfelelőleg, a legmodernebbül beren-

deztük. — Dusan felszerelt raktáron tartunk

hajlított butorokat, ugyszintén

a legolcsóbb árszámítás és a leglekiismeretesebb

munkák szintén raktáron is tartatnak.

Lukács Antal és Társai.

ELSŐ NAGYVÁRADI

asztalos-társaság

160 BUTORRAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Nagy-Teleky-ut:za.

Es felítette fejét az osztozás kérdése. Ha már pusztulni kell Törökországnak, ne egy hatalom kapja meg. Ez monarchiánk politikája. Monarchiánk külpolitikája eltalálta a helyes utat e kérdésben. Magyar férfiak hozták belé az európai külpolitikába a keleti reformokat. Ez dicsőség reánk nézve. Es megtettük ezt szükségből, nem ábrándos ideákból. Paritás alapján döntő kell legyen szavunk a nagyhatalmak közt. Magyarország képezi egyedüli biztos zálo át a Balkán kérdésnek. Azoknak a kis nemzeteknek tudniok kell, hogy függetlenségük első sorban Magyarországtól függ. Mikor a Balkánon a forrongás akut jellegű volt, szemünkre lobbantották, hogy Magyarország nem avatkozik bele. Bűnös politika az, midőn nagyhatalmi politikát akarunk űzni katonaság nélkül. Ki tudja, nem fogunk-e majd keservesen gondolni arra a könnyelműségre, hogy nem akartuk erőnket növelni. (Ugy van! a jobboldalon.) Hogy e kis államok a Balkánon bizzanak bennünk, bizzanak abban, hogy mi mást nem akarunk, mint megvédeni az ő függetlenségüket. (Nagy zaj a szélsőbalon.)

Rákosi Viktor: A magunk szabadságát kell előbb kiktüzdeni.

Tisza: A mai pillanatban, mikor a monarchia két államában annyi ellenkezés van, kettőjük között annyi ellenséges szétvadás van, hogy erőnket, hadseregünket erősíteni kell. (Zaj a szélsőbalon.)

Tiltakozik az ellen, hogy az ellenzék azt állítsa, hogy az ország el van keseredve. (Viharos ellentmondások a szélsőbalon.)

Endrey Gyula: Tisza beszél, vagy pedig Lueger?

Tisza: Emelt fővel szavazza meg a javaslatot, mert véleménye az, hogy ezzel tesz hasznos szolgálatot nemzetének. (Élénk hosszas tetszés, éljenzés, taps a jobboldalon. Viharos zaj, ellentmondások a balon és a szélsőbalon.)

Endrey Gyula: Második Lueger!
Elnök: Az ülést 10 perczre felfüggeszti.

Szünet.

Szünet után
Dániel Gábor elnökölt. Az ülést megnyitja.

Várady Károly: Kötelessége felszólalni a javaslat ellen. Mindenekelőtt gróf Tisza beszédével foglalkozik. Nem mondhatja azt sikerültnek. (Ugy van! a szélsőbalon.) Mikor valaki keletről beszél és megfélekedzik a saját hazájáról, a mai függetlenségünk, szabadságunkról, akkor nem követ el hasznos dolgot. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Sorra fogja czáfolni Tisza állításait. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbalon.) Mindenekelőtt ki-

metatja azt, hogy a miniszter idegen érdekből kéri az unjencokat, nem nemzeti érdekből. A gróf ur azt is mondta, hogy a többség a közösséget kívánja. Elhiszi. De ne feledjük, hogy a többség nem a nemzet többségének óhaja, mert a választói jogosultságból több mint három millió ki van zárva. (Helyeslés a balon és szélsőbalon.) A gróf urnak minden egység ideálja. Így a német egység, olasz egység, csak a magyar egység nem ideálja.

Benedek János: Sajnos.

Várady: Tisza gróf hivatkozott Ausztriára. Lássuk mi történik ott. Teljesen jogtalanul beleavatkoznak a mi ügyeinkbe. E beavatkozást megkezdte Lueger tegnapi beszédében, melyben kijelenti, hogy a magyar követeléseknek szembe kell szállni, nem szabad engedni, hogy hadseregünkbe magyar individumok beleavatkozzanak. Hasonló tónusban folytatta a kormánypart egy igen tekintélyes tagja beszédét tegnap.

Kaas Ivor báró: Hallatlan!

Várady két óráig beszél. A Ház akkor az interpellációkra tér át.

Nagy tüntetés a Ház előtt.

— A katonai javaslatok ellen. —

Tegnap volt a fővárosban az első nagyobb szabású tüntetés a katonai javaslatok ellen. Az alkalmat erre a félegyháziak monstre-küldöttségének Budapestre való érkezése szolgáltatta. A több mint száz tagból álló küldöttséget nagy néptömeg fogadta.

A félegyháziakat **Hoffmann Ottó**, az egyetemi ifjuság vezetője fogadta lendületes beszéddel.

Még több üdvözlő beszéd után a menet megindult a parlament felé.

Mintegy 4—5 ezer ember kísérte a menetet. Utközben a tömeg a Kossuth-nótát és a Himnusz énekelte.

A parlament előtt szintén nagy néptömeg várta a küldöttséget, melyet azonnal felvezettek az elnök fogadó szobájába. Itt a félegyháziak szabadelvű párt elnöke, **Hoffer József** ügyvéd üdvözlötte néhány szóval Apponyit, a ki a következőleg válaszolt:

Tisztelt uraim!

Kérvényüket képviselőjük kezéből átvetem és mástól nem is vehettem át, mint

képviselőtől, minthogy a házszabályok világos rendelete szerint kérvény csak képviselő közvetítésével adható be, nem pedig küldöttség útján. Ugy veszem tehát szíves megjelenésüket, hogy midőn az országgyűlés tárgyalásainak meghallgatása végett a képviselőházba eljöttek, engem külön akartak megisztelni óhajtaik előadásával. Hogy ezekre nézve érdemileg nyilatkozzam, azt tölem, állásomnál fogva nem várhatják. Ennek az állásnak kötelességem, hogy az országgyűlés elé terjesztett minden javaslatnál biztosítsam a parlamenti vitatkozás szabadságát, megóvjam a vitatkozási és szólási szabadságnak az alkotmányban és a házszabályokban megállapított korlátait és a mennyire hatalmamban áll, akként vezesse a tárgyalásokat, hogy a képviselőház akarata érvényesüljön. Ők alkotmányos jogukat gyakorolták, a midőn nézeteiknek törvényes formákon kifejezést adtak, egyebekben pedig csak arra kérhetem önöket, hogy a törvényhuzás döntését bizalommal várják és annak idején alkotmányos megnyugvással fogadják.

Az elnök beszédét hatalmas éljenzés követte. A küldöttség tagjait ezután a képviselőház karzatán helyezték el.

A Körözs megfertőzése.

— A vizsgálatok eredménye. —

Hosszu öt év óta huzódik már a Körözs megfertőzésének ügye.

Legújban **Komlóssy József** gazd. tanácsnok közjegyző jelenlétében vett vizet a mezőtelegdi olajgyár szennyvíz levezető csatornájából s az Egeres-patak több pontjáról s ezek a miniszter utján az orsz. vegyvizsgáló állomás elbírálása alá kerültek.

A vegyvizsgálat eredménye tegnap érkezett le Nagyvárad városához s kitént, hogy az elmúlt év végén **Tóth Gyula** fővegysz is vett vizet az Egeres-patakából és a Körözsből. Ezeket a vizeket szintén vegyelemeztek.

A Tóth Gyula kir. fővegysz által 1902. évi november hó 16-án Mezőtelegden személyesen kivett vizminták vegyelemzésének eredményét kimutató táblázat szerint:

1. A Sebes-Körözs vize Fugyivásárhelynél, 17 kilométerre a gyártól: az összes szilárd részek 140, kénsav 6'8, a víz szintelen és szagtalan;
2. Egeres-patak vize, mielőtt a Körözbe fo-

torony függőleges síkjából. A természet csak felülről kezdte ki a tornyot, a többi oldalakon az ember pusztította el azt, ami elpusztult.*

De lássuk immár a felásott templomalapot, melyet eddig még nem ismertettünk. A templom, amint az alapok mondják három hajós részben korai román stílusban épült bazilika volt. Addig maig pontos méretekkel szolgálhatunk megjegyezzük, hogy hozzávetőleg 25—28 méter hosszú lehetett a középhajó, a pillérekkel vagy alapokkal elválasztott két mellékhajó pedig valamivel rövidebb, négy holdosztálynyi hosszúságú**. A déli oldalon a holdosztályok elválasztó pilléralapjai szépen látszanak. Az északi oldalon szépen napfényre jött az északi hajó szentélyzáródása, mely belül félköríves volt (a félkör fele ki van ásva, kívül ellenben egyenes záródású, mint a több magyarországi román templomnál észlelhető pl. a harinai (Münchsdorf Mönchschorf) templom Dobokamegyében. Ez a harinai templom egész elrendezésében hasonlít a herpályi templomalapokhoz.

A harinai és háromhajós két tornyu egyház igen keskeny mellék hajókkal s Henszlmann a harinai templomot is ó-romának tartja s legföljebb a falszallagok erős kiszögellését te-

* Valószínű, hogy a templom még a tatárjárás előtt épült, ekkor a tatárok részben lerombolták, s azután többé nem építették föl. Irott emlék nem szól a herpályi templomról.

** A harinai és balthmonostori szerzetes templomok is négy holdosztályu mellék hajókkal bírnak. A tornyok alatti csarnokot nem számítjuk.

kinti újabbkorra mutatójelnek, no meg a templom épület magasságát. Erdős megegyezés a két templom között (mindkettő szerzetes templom volt!), hogy kiugró támaszok csak a homlokzaton, no meg részben a torony déli és északi oldalán fordulnak elő a templom testen n-m. Abban ismét eltér a két templom egymástól, hogy míg a harinaiak a tornyok földszinti belvilága összeköttetésben volt a mellékhajókkal, a mely térkihasználás Henszlmann* és Ipolyi szerint magyar sajátosság, specialitás, addig a herpályi torony belvilága a déli hajóval nem volt összekötve, a mint azt a fennálló torony bizonyítja, melynek keleti falazatán nincs ajtó vagy nyílt szabad iv, melyen át a déli hajóba lehetett volna menni.

A legközelebbi ásatás föladata lesz kétségkívül a hajókat elválasztó pillér vagy oszlop alapok fölfedése, de főleg a szentély, az apsis föltakarása. Csaknem biztosra vehető ugyan egyéb magyarországi egykori templomok egybevetése után, hogy a középhajó szentélye jóval tovább ugrott ki, mint a mellékhajók apsisai, valamint hogy a főszentély nemcsak belül, de kívül is félköríves volt, azonban másrészt tagadhatatlan, hogy a főszentély kiáztatása mégis mellőzhetetlen követelmény, s ahhoz, hogy teljesen világos képet nyerjünk a templomról, föltétlenül szükséges. Megjegyezzük még, hogy a herpályi templom alapokhoz a balthmonostori

* Henszlmann: Magyarország ó-keresztény, román és átmeneti stílyú műemlékeinek rövid ismertetése. Budapest, 1876. 91. 92. 93. ll.

(bácsmezei) Henszlmann által fölasított régibb templomocskák (grangia-templom) alapjai is hasonlítanak, bizonyos tekintetben még inkább mint a harinai templom. A balthmonostori templom benczéséke volt s így megerősíti azt a véleményt, mely a herpályi templomot a benczésékek tulajdonítja. A balthmonostori régi templom mellék-hajói belül félkörívekben, kívül egyenes falazással végződnek, mint az a herpályi templom felásott mellék-hajóiál is látható.** A főhajó ellenben nemcsak belül félköríves, de kívül is félköríves apsisal van ellátva.

Mindent összefoglalva eddigi eredmény gyanánt kimondhatjuk, hogy a herpályi XII. század végén vagy a XIII. sz. elején, a tatárjárás előtt épült benczés-monostor ó-román stílusú három hajós kisebb bazilika volt, téglából épült nyers építmény, Rohbau, négy holdosztályos mellék-hajókkal, melyek belül apsidolban, kis apsisban, kívül egyenes fallal záródtak, míg közülük a főhajó apsisa, a szentély jelentékenyen kiszögell. Budapesttől Nagyváradig a vasút mellett ez az egyetlen Arpádkori egyházi emléktűt, egyike az egész Nagy-Alföld oly csekély számú középkori műemlékeinek, melynek fenntartása, biztosítása valóban hazafias szent kötelességünk.

* Henszlmann i. m. 114., 115., 116. ll.

** Henszlmann a harinai templomról szólva ezeket mondja: »Nevezetes még a szentélynek nagy kiszögellése kelet felé és a mellék-hajók egyenes zárása kifelé, bár a templom belsejében félkörű apsidókkal bírnak« i. m. 92. l. Erre újabb példa a herpályi templom.

lyik: összes szilárd részek: 3140, kénsav 1040, kén sárga zavaros, — petroleumra emlékeztet;

3. Sebes-Körözs vize 100 méterre az Egeres-patak betorkolása alatt: összes szilárd részek: 140, kénsav 10·3, szintelen, szagtalan;

4. Sebes-Körözs vize 100 méterre az Egeres-patak betorkolása fölött: összes szilárd részek: 120, kénsav 6·8, szintelen, szagtalan;

5. A gyár csatornavize közvetlen a gyár alatt: összes szilárd részek: 6520, kénsav 2265, halvány sárga zavaros, petroleumra emlékeztet;

6. Az olajfogóból szűrés után az utolsó tisztításból fennmaradt víz: összes szilárd részek: 5460, kénsav 1864, halvány sárga zavaros, petroleumra emlékeztet;

7. Az előtűnt tisztított víz az olajfogóból szűrés után: összes szilárd részek: 5280, kénsav 1970, halvány sárga zavaros, petroleumra emlékeztet;

8. Az olajfogó tisztítatlan vize: az összes szilárd részek: 2650, kénsav 1696, barnás, olajos részek usznak, zavaros, erős petroleum szagú.

A vegyelemzési táblázathoz a következő magyarázatot fűzi: Ennek eredményéből kitűnik, hogy az Egeres patak vize és az olajfogóból szűrés után kikertülő szennyvizek *csakugyan olyanok, hogy azokat élvezetre alkalmasnak tekinteni nem lehet.*

Az Egeres patak vize azonban a Körözsben 700-szoros hígítás mellett már széteszik s 100 méter távolságra a szennyvíz alig észrevehető a Körözsben.

Azután így folytatja Liebermann Leó fejtegetését:

Csak egy dolog van, ami a közönséget befolyásolja s *ugy embernek, mint állatnak a víz élvezetétől való kedvét elveszi s ez az, hogy mint magam láttam Fugyi községnél, — s mások állítása szerint Váradnál is a víz felszínén helylyel-közzel olajos rétegek (irizáló hárták) usznak.*

Többeknek, köztük Fugyi község bírájának állítása szerint a Sebes Körözs vize a kora hajnali órákban van leginkább ilyen olajos rétegekkel ellepve, mi azt mutatja, hogy a *gyár éjjel kevesebb gondot fordít szennyvizének tisztítására, sőt talán azt tisztítatlanul is kibocsátja.*

En nem tartom kizártnak, hogy a gyár így jár el, sőt azt sem, hogy a gyár kényszerítve van időközönként így eljárni, miután ülepítő és tisztító medenczéi nem elég nagyok.

Még egy körülmény van, melyet figyelembe kell venni, s a mely, különösen nagyobb esőzések alkalmával hozzájárulhat ahhoz, hogy a Sebes-Körözs vizének felszínén nagyobb számban jelennek meg az olajos rétegek, s ez az, hogy a *gyár udvarán a szabad földön elhelyezett s csak földdel körülfalazott olajmedencék vannak improvizálva, amikből az eső könnyű szerrel kimossa az olajat s viszi a szennyvízes csatornába.*

Ebben a szakvéleményben világosan meg van mondva, hogy a mezőtelegi gyárból kibocsátott szennyvíz által annyira meg van fertőzve a patak, hogy annak vize élvezetre nem alkalmas. Azt a feltevést pedig, hogy a Körözsben a hígítás folytán a petroleum és vitriol salak elenyészik, csak laikus mondhatná, mert sem a petroleum, sem az olaj, nem vegyül a vízzel, legfeljebb a partokra rakódás folytán kevesbedik a távolsággal arányban.

Nagyvárad pedig éppen attól fél, hogy az ilyen fertőző anyag lerakódik a víztelep partján s beszívódik a kutakba és gyűjtő galériákba. Akkor aztán bezárhatjuk a vizművet.

A Komlóssy József gazd. tanácsnok által merített vizek vegyelemzési eredményéről szintén ad kimutatást a vegykísérleti állomás.

Ebből közöljük a következőket:

1. A 15. sz. hid mellett fel nem kavart patakviz: kénsav 390·1, zavaros, fekete üledék, erősen petroleum szagú, petroleum: 4021·5;

2. A 15. sz. hid mellett felkavart patak viz: kénsav 317·2, zavaros fekete üledék, gyengén petroleum szagú;

3. Az 1. sz. hid mellől a patakából vett víz: kénsav 14·4, gyengén zavaros, kevés üledék, gyengén petroleum szagú;

4. Az előmunkás ház mellől kifolyó meleg víz: kénsav 533·2, zavaros, gyengén petroleum szagú.

A vegyvizsgálat eredményét egy különös okoskodás követi a következőkben:

Igaz ugyan, hogy a megvizsgált négy vizminta szaguk és egyéb szennyezésük miatt *élvezetre nem alkalmasak*, de mert a bektűdött vizminták között egy sem volt olyan, mely a Sebes-Körözsből merített volna, a talált adatokból kísérletileg egyáltalán nem állapítható meg, hogy a szennyvizek a Sebes-Körözs nagy tömegű vizének tisztaságát milyen mértékben befolyásolják.

Ennek folytán az utóbbi vizsgálat után is az intézet fentartja az 1900. évben adott véleményét.

Megjegyezni kívánja azonban, hogy azóta — a mint erről dr. Nuricsán kulturvegység meggyőződött — rendszeresen készített s nem földdel körülfalazott olajfogó medencék vannak és a szennyvizek megtisztítása is alaposabb (?), minek folytán a Sebes-Körösből bocsátott szennyvizek — tekintve ennek a Sebes-Körös nagy tömegű vizéhez viszonyított csekély mennyiségét, az említett folyó vizének tisztaságát még kisebb mértékben befolyásolhatják.

Végül felemlítendőnek tartja azt is, hogy a közjegyzői tanúsítványban említett medenczéből merített vizminta utközben eltörvén, megvizsgálható nem volt, a tartályból merítettnek megvizsgálását pedig azért mellőztük, mert az nem szennyvíz, hanem nagyon sok olajat tartalmazó nyers anyag, melyet a gyár saját jól felfogott érdekében a folyóba bizonyára nem bocsát.

Aláírva: Tóth Gyula megbízott vezető.

Ehez a «szakvéleményhez» bővebben lehetne szólni.

Tudunkkal a mezőtelegi olajgyárnak van jogi képviselője, aki az érdekeit védje s így csodálkozunk azon, hogy a vegyvizsgáló állomás áll oda védő gyanánt.

Azt hangsúlyozza ez is, hogy az Egeres patak vize meg van ugyan fertőzve, de a Körözs vize nem. — Hát azok a sok színben játszó uszó hárták, amiket itt látunk, talán a Körözs vizének megtisztítását segítik elő?

Egy üveg eltört, az igaz, de minden pontról 2—2 üveg vizet merített Komlóssy József, tehát a megmaradt vizet meg kellett volna vizsgálni.

Az pedig éppen absurdum, hogy a 6 ik minta vizet nem vizsgálták felül, mert sok olajat tartalmaz. Éppen ez a baj, hogy ezeket is beengedik a Körözsbe, mert a beennük levő olaj kivonása többbe kerülne, mint az így nyert anyag értéke.

Érdeklődéssel várjuk, hogy ilyen szakértői vélemény után milyen lesz az I. foku vízjogi hatóság döntése ebben a nagyfontosságú ügyben.

A kulisszák mögül.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapest, febr. 21.

A csendes horvátok.

A honvédelmi miniszternek Lengyel Zoltán képviselőre vonatkozó ismeretes kijelentése nyomán a keddi ülésen olyan vihar kerekedett, a melyben esztendőnk óta nem volt részünk. A természetben teljes nyugalom előzi meg a nagy vihart és szakasztottan így volt ez azon a nevezetes ülésen is. A honvédelmi miniszter súlyos vádjának elhangzása után jó időre néma csend támadt a teremben és csak ezután tört ki az orkán az ellenzéki mezőnyökön. Es egymásnak gördült a két oldal és még a miniszterek is felugráltak a bársonyszékekről, csupán a horvátok közül jelen volt négy képviselő maradt szép csendesen a helyén. A szünet alatt azután meg is tudakolták tőlük törhetetlen nyugodalmuknak az okát, a mire egyikük (A horvátokat, minthogy csak igen ritkán szólalnak fel, bizony nem igen ismerjük név szerint) sikertünet ezt válaszolta.

— Nekünk törvény szerint is csöndben kellett maradnunk, mert mi csak horvát dologhoz lármázhatunk.

Szél az obstrukcióban.

A kormányelnök a minap, hogy egy kis ideje akadt, a függetlenségi pártiakkal évődött odakünn a folyóson. Oda verődött a nagy csoporthoz *Gabányi Miklós* is, a kinek, ha majd lesz magyar udvartartás, Fejérváry Géza báró a főudvari mesterséget ígérte oda.

— Hát bizony, kegyelmes uram, — ekképpen beneventálta Szél Kálmánt — az obstrukcióhoz csatlakozhatnál ez egyszer.

— Ugyan miért? — kérdi a miniszterelnök, a mire *Gabányi* ravaszka mosoly yal imígyen válaszolt:

— Hát, hogy most nálunk ez egyszer egy Isten igazában kibeszélhetné magát. Meg aztán határozati javaslat alapján a zárószónál meg is ismételtetné a mondókáját. Gondold meg, kegyelmes uram, össze vissza tiz jól megszámlált óra!

Sturm újságírói érdeme.

A most kitüntetett Sturm Albertnek, mint újságírónak két igazi érdeme van. Sturm Albert volt az, a ki az ugynevezett országgyűlési fejet (bevezetés, a mely az egész ülésről tájékoztató képet ad) és a törvényszéki rovatot teremtette meg nálunk. Két évtizeddel ezelőtt a két vagy három estilapban, az akkor még fejletlen nyomdai viszonyok miatt, csak az jelent meg az országgyűlésből, a mi délig esett meg. Tizenkettő után azután kerekedett még oly nagy vihar is a törvényhozók termében vagy határoztak legyen még oly fontos dolgot, erről egy betű sem jelent meg az estilapban. Ekkor azután megirta az akkor parlamenti tudósító Sturm az első országgyűlési fejet röviden, velősen és színesen adván vissza az egész ülés lefolyását a tanácskozás befejezéséig. Es nyomdokaiba lépett azután a többi lap is.

Ennél érdekesebb volt az az aktusa, a melylyel a törvényszéki rovatot teremtette meg a magyar sajtóban.

1872-ben történt a dolog. Sturm Albert akkor a Neues Pester Journal-nak volt a munkatársa. A mondott esztendőnek ugy a dereka táján állított be Sturm először az akkor a Soroksári-utczában volt törvényszéki épületbe.

— Mi tetszik? — mordult rá a szálas temető portás és hozzáfűzte: Mivel vádolják?

— Semmivel sem — válaszolta Sturm szerényen.

— Hát akkor mi a sityfenét keres itt?

— Újságíró vagyok és a tárgyalásokat akarom meghallgatni.

Nagyot bámult ezen a portás, határozottan jelentvén ki:

— Nem lehet!

— Dehogynem — szólt Sturm és odanyújtotta névjegyet, vinné be a törvényszék elnökéhez. Megtörtént. Az elnök is nagyot bámult. A nagy szenzációkon kívül bizony sohasem esett meg, hogy újságíró erre a tájra vetődött volna. Végre is külön kiállított igazolványt nyújt becsajították a tárgyalásokhoz. Ettől a naptól fogva színesebb-nél-színesebb közlemények jelentek meg lapjában a törvényszéki tárgyalásokról. A sajtóban valóságos forradalmat idézett elő ez az újítás, úgy, hogy rövid idő múlva rajokban lepték el az újságírók a törvényszék tárgyalótermét, a hol csakhamar szűknek bizonyult az újságíróknak szánt rövidke padocská.

Rákosi meggyógyult.

Rákosi Viktorról, a híres humoristáról és képviselőről riasztó hírek keltek szárnyra. Olyik lap már azt is tudni vélte, hogy haldoklik. Pedig csak azért vonult be a Szent János-kórházba, hogy a nyaka táján támadt daganatot megoperáltassa. A kis seb behegedt és a kórház orvosai, jeles igazgatójukkal, *Ludvig* Endre dr.-ral az élükön búcsulakomát rendeztek a távozó tiszteletére. A kedélyes vacsora derekán felpattant Rákosi, hogy a szives vendéglátást megköszönje.

A pohárköszöntő előljárója Ludvig Endre dr. igazgatót és annak a valóban remek kórháznak tervezőjét illette, majd így folytatta:

— Uraim! En a lakomat sohasem vetem meg, de — és itt zorddá vált a hangja — megvetem ennek a kórháznak a — könyvtáralapját,

a mi mincs, és imé felajánlom összegyűjtött munkáimnak teljes példányát.

Rákosi Viktornek megjelenése a Házban örövendetes ovációkra adott alkalmat. Jobbpárt és balpárt egyaránt üdvözölte és ölelte. Kossuth Ferencz pedig ezekkel a szavakkal rázta meg a kezét:

— Nekünk különösen van okunk egymást üdvözölni, mind a ketten betegágyból keltünk fel.

A büffében **Zichy** Jenő gróf örömlakomát evett **Sipulusz** felgyógyulása tiszteletére, az asztalnál Kossuth is jelen volt s ez az eset egy érdekes párbeszédre adott alkalmat.

— Kegyelmes uram mondá Kossuth — he kellene neked lépned a függetlenségi pártba.

— Szívesen megteszem — felelt Zichy — egy föltétellel: Ha belementek a delegációba.

Erre azonban Kossuth nem válaszolt.

UJDONSAGOK.

Nogáll-ünnepély.

A Bölcsöde-egylet, ez a csendben, reklám nélkül, de annál igazibb jótékonyssággal működő egyesület ünnepet ül ma. B. e. **Nogáll** János püspöknek, a feledhetlen főpápnak arcképét festette meg az egylet részére **Böszörményi Géza** ügyvéd, s ezt az arcképet fogják ma díszes ünnepély keretében leleplezni. Az ünnepélyt az Immaculata-zárda disztermében, ma d. e. 11 órakor tartják meg; műsora a következő:

1. **Jó atyánk im egybegyűlve** . . . Eneklí az Immaculata-zárda énekkara **Nevoráll** István vezetése alatt.

2. **Megnyitó beszéd**; tartja **Falotay** László prelátus.

3. **Ünnepi beszéd**; tartja dr. **Hoványi** Géza.

4. **Ha hajnal kel** . . . Szóló-ének, szövege **Nogáll** Jánostól; éneklí **Hannig** Miczike.

5. Dr. **Krüger** Aladár: »A kereséért.« Szavalja **Szönyi** Margit.

6. **Szent Vincze volt eszményképed**. Zenejét írta **Nevoráll** István. Előadja az Immaculata-zárda énekkara a szerző vezetése alatt.

A pápai jubileum Debreczenben.

A »kálvinista Róma« katolikusai is méltóképen ünnepelték meg a pápa jubileumát.

A templom főoltára fölött pápai és nemzeti színű drapériák között ott diszelgett az Üdvözítő mondása Szt Péterhez: »Te Péter vagy és én e kőszátra építem anyaszentegyházamat, s a pokol kapui nem vesznek erőt rajta«.

Kilencz órakor a fényárban uszó főoltárnál tartá a hálaadó istentiszteletet Dr. **Wolafka** Nándor v. püspök, prépost-plébános, nagy segédlettel. A mise végén ugyanő rövid oltárbeszédet intézett a templomot zsufoltságig megtöltött közönséghez.

Az istentiszteleten megjelent a katonai tisztikar **Kaffka** tábornokkal élén. A különböző hatóságok képviselői, az egyháztanács és iskolaszék teljes számban.

Dicsérettel kell itt felemlitenünk a m. kir. dohánygyár és MAV. gépjavitó műhely főnökeinek azon szép intézkedését, hogy kath. vallásu munkásaiknak e napon szabadságot adtak.

A kath. iskolák iskolai ünnepeket tartottak növendékeik részére. Különösen a róm. kath. főgymnasium és a Svetits-zárda növendékei igen szép műsorral ünnepelték meg a nagy napot.

Katholikus Szabad Liceum.

Mához egy hétre ismét egy nagyszabású, érdekes matiné rendez a Katholikus Kör. Ennek a matinének költői és művészi jelleget szánt a rendezőség: költemény, zene, szavalat teszik a műsor egyes pontjait.

A műsor a következő:

1. **Zorka**. Költői elbeszélés, írta és felolvassa **Palotás** Fausztin m. kir. honvéd-százados.

2. a) **Szekely** Imre: 12 magyar ábránd;
b) **Raff** Joachim: Cachouchacaprice.
Zongorán előadja **Szalay** Stefike.

3. **Harsányi** Kálmán: Simonyi öbester. Szavalja **Tóth** Elek, a Szigligeti-színház művésze.

A matiné, mint rendesen, d. e. 11 órakor a főgimnázium disztermében tartják meg.

TAJEKOZTATO.

Febr. 22. A nagyváradai és biharmegyei 1848 49-iki honvédek közgyűlése d. e. 10 órakor, a városháza kistanácstermében.

Febr. 22. A Bölcsöde egylet **Nogáll** arcképleleplezése d. e. 11 órakor az újvárosi zárdában.

Febr. 23. A biharm. nőegylet vál. gyűlése d. u. 4 órakor elnöknő lakásán.

Febr. 28. Tenyészbika vásár B.-Ujfajuban.

Márczius 1. A nagyváradai takarékpénztár közgyűlése d. e. 10 órakor.

Márcz. 1. Kath. Szabad Liceum előadás.

Márcz. 4. Tenyészbika vásár Tenkén.

Márcz. 7. Tenyészbika vásár Nagyszalontán.

Márcz. 14. Kath. Szabad Liceum előadása (estély.)

Márcz. 29. Kath. Szabad Liceum előadása.

Apr. 18. Kath. Szabad Liceum záróünnepélye

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-ig 10 kr-ért. Kedden és esütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Szentségimádás.** — **Farsang** három napja. Pár nap van még s véget érnek a zajos farsang kedvtelése, mulatságai s kezdetét veszi a magába szállás, a megbánás időszaka. Az idej farsang elég vig volt, bár korántsem oly féktelen tobzódással, mint a múltban, amikor éppen ennek az elfajult mulatozásnak a korlátozására, az egyház magasztos ünnepet tartott a templomokban, amelyet most is megtart. Nagyváradon a farsang három utolsó napján az Oltáriszentséget imádásra teszik ki a Szent László-templomban, ahol egész nap buzgón imádkoznak a legfölségesebb Oltáriszentség előtt. Ma, vasárnap d. e. 9 órakor **Palotay** László prelátus misézik s **Pálffy** Béla főreáliskolai hittanár szent beszédet mond; — hétfőn **Fetser** Antal kanonok tartja a szent misét s **Kampell** József káplán egyházi szónoklatot tart; — kedden **Grócz** Béla apátkanonok mondja a szent misét s **Brém** Lőrincz a szent beszédet. Este 7 órakor mindhárom napon ünnepélyes litánia mellett helyezik vissza az Oltáriszentséget.

* **Tavaszi idő.** Pompás tavaszi idő köszöntött be pár nap óta; derült verőfény csalta az utcára a közönséget, hogy a hosszú tél után stükérezzenek a tavaszi napfényben. Az enyhe idő azonban csalfa s rendesen nyomában jár a betegség. A korzó azonban ellenállhatatlanul vonzza a maga közönségét, mert ez a kora tavasz a legalkalmasabb az újabb divat bemutatására. — Ha az enyhe idő állandóvá válik, megelégnül minden s lassan-lassan kibontakozik a viruló tavasz.

* **A kath. tanítók ülése.** A Magyar Kath. Tanítók Országos Bizottságának Tanügyi Tanácsa f. hónap 28. napján, d. e. 9 órakor Budapesten, a Szent István-Társulat palotájában ülést tart. **Az ülés tárgyai:** 1. A nagyméltóságú Püspöki Karhoz intézett feliratainkra és betérjlesztett munkalatainkra küldött, magas becsű válaszok tudomásul vétele, illetve újabb intézkedések megállapítása. 2. A kath. nópisko-

lák újabb átdolgozott tanítástervének elfogadása. 3. A kath. isk. tanító- és tanítónőképzők vizsgálati szabályzata és tanításterve. 4. A pénztárosi állás betöltésével kapcsolatos ügyek. 5. A kemencei egyházkerület tanítóságától bizottságunkhoz (párhéttüben) intézett megkeresésnek megbeszélése. 6. Indítványok. Kult Nagyváradon, 1903. február. Dr. **Steinberger** Ferencz, elnök. **Számborovszky** Rezső, elnöki titkár.

* **A város régi épületeinek értéke.** Évekkel ezelőtt elhatározta Nagyvárad város törvényhatósága, hogy a régi, rozoga vagy nem kellőképen jövedelmező városi épületeket a lehetőséghez képest eladás útján értékesíti s azok értékének becslése céljából egy szűkebb bizottságot küldött ki. **Köszeghy** János városi főmérnök buzgólkodása folytán a bizottság tegnapi befejezte a nagy munkát. Megbecsülték az Apolló, Széchenyi, régi városháza, 3 rózsza, Sas, Zöldfa, rendőrségi épület, a Sárga korcsma, a Grádics korcsma, a csillagvárosi régi vám, a Gilányi korcsma, a mostani városház, a püspökségi magtár, a Füzesei laktanya épületeit. Ezek értéke mintegy másfél millió forint. Ezek közül nem javasolja a bizottság a Széchenyi, Fekete Sas, csillagvárosi régi vám és a mostani városháza eladását, mert ezek egy része jól jövedelmez, más részére pedig szüksége lesz a városnak. A várban levő két korcsma megvétele iránt megkeresik a katonai parancsnokságot.

* **Az olasz plébánia templom építése.** A nagyvárad-olaszi-róm. kath. hívek bizonyára nagy örömmel veszik a hírt, hogy a két évvel ezelőtt lebontott plébánia templom helyén hamarabb diszes, impozáns templom hirdeti Isten dicsőségét. Említettük annak idején, hogy ifj. **Rímanóczy** Kálmán egy igen csinos, izléses tervet készített, amely megnyerte a templom építése felett határozó köröket s az építés pénzügyi részét is elintézték. **Toszt** Gyula miniszteri tanácsos, a kultuszminiszter kiküldöttje előterjesztést tett a vallásügyi miniszternek, aki a terveket és költségvetést jóváhagyva már visszaküldötte. A templom még ez évben fedél alá kerül s a jövő évben szentelik fel s adják át a hívek lelki életének emelésére.

* **Tűz a Nagypiaczon.** Tegnap éjjel-éjjel a Nagypiacz-tér Gilányi-sor felé eső szögletében tűz ütött ki. **Kádár** Gyula géplakatos telepén, az udvar peczeparti oldalán a javítandó gazdasági gépek számára épült felszerben támadt a tűz. Valószínűen az ott levő forgács és szalma hulladékokba gondatlanságból került a gyújtó anyag. A tűz gyorsan harapódzott, s a szintetizete pillanat alatt lángban állott. A lengedező szélben veszély fenyegette a közel álló lakóházat és a műhely épületét. Már a szin faanyagaga égett, mikor megjelent a tűzoltóság. A kiszáradt, avult faanyag rohamos égése erős munkát adott a tűzoltóságnak, de a falak és a kerítés széthányásával sikerült a harapódzó elem útját szegni. Így aztán csak a szin és néhány ócska gazdasági gép esett a tűz áldozatául. A kár néhány száz forintra rug. A rendőrség **Réz** rendőrbiztos vezetésével tartotta fenn a rendet.

* **Bottó Ferencz hagyatéka.** Tegnap délelőtt ment végbe **Bottó** Ferencz hagyatékának tárgyalása, aki tudvalevően 300.000 koronát hagyott a városra, hogy létesítsen abból főiskolát. A tárgyalás **Vellyáczky** Gyula kir. járásbíró hivatalában történt meg, ahol megjelent a végrendelet végrehajtója, **Tomsek** Ferencz ügyvéd és az örökösök képviselője, **Halász** Lajos. Kihirdették a tárgyaláson az elhunyt szóbeli végrendeletét, mely fenntartja az írásbeli testamentumot. A 300 000 koronányi künnevőség behajtását Tomsek Ferencz ügyvédre bízták s hozzájárultak a hagyomány kiutalásához. Az elhunyt testvérei azonban pörrel fogják megtámadni e végrendeletet, azt vitatván, hogy Bottó Ferencz nem esinálta azt beszámítható állapotban.

* Az orsz. állatvásár nem marad el. A közeli napokban nyilvánosságra hozott ama miniszteri rendelet (távirat) melylyel a hasított patáju állatoknak Nagyváradi város területéről, mint Biharmegye központi székhelyéről Ausztriába való szállítása eltiltatott, a Nagyváradi megvárosokra nem jelent semmiféle forgalmi korlátozást. Ezt az érdekelt eladó községgel minden további félreértés kikerülése végett azzal közli a rendőrkapitány, hogy a legközelebbi vásár sem szenved semmiféle forgalmi korlátozást.

* A nagyváradi takarékpénztár díjmentesen közvetíti a 4-2%-os egyesített államkölcsön convertálását.

* Két tudta nélkül vertek véresre. Pénzes Sándor óvári illetőségű napszámost tegnapelőtt este 9 óra tájt a Szarvas-sor és Liget-utcza sarkán meglehetősen összevert és tökéletesen ittas állapotban szedték fel az arra járó emberek, kik a kórházba szállították. Pénzes sérülései súlyosak, s tekintettel állapotára, csak tegnap hallgatták ki, mely alkalommal csak annyit tudott mondani, hogy a színhelyhez közel eső csapszékben iddögált, de hogy kik és miért verték össze, arról fogalma sincs. Így aztán üthetik bottal a tettes nyomát.

* Mindenki tudja, hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb ízű és zöltség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók. 158

* Felhívjuk olvasóink b. figyelmét Ács Sándor törekvő fiatal lakatosmester lapunk mai számában közölt hirdetésére. 157

* Az Amerikai Aruház üzletnagytás és építkezés végett a teljes rőtös és rövidáru raktárát a Kalenda-féle üzlet helyiségbe Szt. László tér helyezte át, márczius 2-ig. A holnapost a lehető legolcsóbban lehet vásárolni. 221

MULATSAG.

FARSANGI NAPFAR.

Február 22. Tüztöltő bál a Zöldfában.
Febr. 22. Batyu bál Pecze-Szöllősen.

Pettyes karton bál.

Előkelő, szép számu közönséget fogadott falai közé tegnap este a Fekete Sas nagyterme a Vörös-kereszt-egylet javára rendezett pettyes karton bál alkalmából.

A fényes bálon társadalmunk színe-java megjelent s a katona-zene és Hamza bandája mellett reggelig táncoltak.

Jelen voltak:

Asszonyok: Ajtay Gyuláné, Batig Ferenczné, Bordá Ferenczné, Bordá Károlyné, Berkovits Miklósné, Cziffra Gerőné, Des Echerolles Kruspér Sándorné, Ember Gézőné, Fekete Sándorné, báró Gerliczy Félixné, Gyalokay Jenőné, Gyémánt Jenőné, Hegyesy Mártonné, Huzella Gyuláné, Imrik Péterné, Knapp Sándorné, Konrad Márkné, Kováts Béláné, Kováts Kálmánné, Kornstein Emilné, Lévay Zsigmondné, Lukács Gézőné, Markovits Antalné, Miskolczy Barnáné, Márkus Jánosné, Mezey Vilma, Meskó Boidiszárné, Mihályházy Kálmánné, Molnár Lajosné, Orley Kálmánné, Putnik Béláné, Rácz Mihályné, Strohmayr Pálné, Szántó Lajosné, Szatmári Király Andorné, Wallerstein Fülöpné, Wechsler Adolfné.

Leányok: Cziffra Vilma, Déry nővérek, Ember Ilonka, Greffner Emmi, Hegyesy nővérek, Imrik Mártha, Kováts Emma, Kiss Anna, Konrad Margit, Kornstein Edith, Lázár Ilonka,

László Irén, Lukács Lenke, Miskolczy nővérek, Márkus Rózsika, Markovits Vilike, Mihályházy Margit, Molnár Ilonka, Orley Anna, Réthy Mariska (Kecske-mét), Wallerstein Sárka.

Szabók bálja. A Nagyváradi szabómunkások és kisiparosok Szakegylete ma vasárnap a »Fekete Sas« szálloda összes termeiben, saját pénztára javára zárkórú Farsangi Bált rendez.

EGYESÜLETEK.

A biharmegyei nőegylet választmányi gyűlése.

Meghívó. A »Biharmegyei és Nagyváradi Nőegylet« választmányi tagjait és védhölgyeit van szerencsém a f. évi február hó 23-ik napján d. n. 4 órakor lakásomon tartandó választmányi ülésre meghívni. Nagyváradi, 1903. évi febr. hó 21-ik napján. Özv. b. Gerliczy Félixné elnöknő.

A „48-as népkör“ közgyűlése. A »nagyváradi 48-as népkör« ma, (vasárnap) d. u. 3 órakor tartja saját helyiségében (Kert-u. dr. Kutiák-ház) tisztújító közgyűlést.

Agg honvédek gyűlése. A nagyváradi és biharmegyei 1848—49-iki honvédek Nagyváradi város tanácstermében ma, vasárnap reggel 10 órakor tartják meg közgyűlést.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Vasárnap: d. u. Betyár kendője, este Gerolsteini nagyhercegnő.

Koldusdiák. Gyönyörködött a szem is, a fül is a tegnapi operett-előadásban. Millőcker zenéje a pettyes karton-bál daczára is szép közönséget vonzott a színházba; kár azonban, hogy a szélső régiókban felette sokan akadtak (bizonyítással csak merő véletlenségből), kik mintha élethivatást találtak volna az ok nélküli és végnélküli tapsolásban. Az ilyen tulzásba vitt műlekedés többet árt, mint használ.

Pedig tegnap az előadók nem szorultak műlekedésre. A rendező is (Pintér), a karmester is (Müller Mátyás) kitettek magukért; a pompás összejáratot ezuttal a zenekar jó játéka egészítette ki. A két primadonna sok tapsot kapott; s ha Márkus Arankának szebb, melegebb a hangja, Rédei Szidi hangja viszont óriásilag felette áll iskolázottság, hajlékonyság dolgában. Márkus Aranka e mellett nagyon is tanulhatna Rédei Sziditől játékot és értelmes szövegkiejtést.

A férfiszereplők közül **Pintéré** a siker legnagyobb része; leszámítva az alaposan hamisan intonált s következetesen bizonytalanul végigénekelte »A szerelem rózsalánca« kezdetű áriát, hatalmas, gyönyörű baritonja mindvégig uralkodott az előadáson. Igen jól énekelte és táncolt **Heltai Jenő** is; tegnapi sikerét jó maszkija szintén csak emelte. Szakállal, bajusszal felszerelve lépjen ezentúl is színpadra, ami arcának több szélességet kölcsönöz s akkor sokkal kedvezőbb benyomást gyakorol a közönségre.

Kisebb szerepekben **Pogány Janka**, **Kulinyi Mariska**, **Bognár**, **Bérczi** és **Peterdy Etuska** ügyeskedtek.

Gerolsteini nagyhercegnő. A **Gerolsteini nagyhercegnő**, melynek reprizét már annyiszor kellett elhalasztani, a jövő héten ujiják föl. A híres Offenbach operett felújítása

iránt eddig is a legnagyobb volt az érdeklődés. Az operett czimszerepét **Márkus Aranka** játssza.

Uj darabok. Vulkán József drámája, az **István vajda**, s Molnár bohózata a **Doktor ur** lesznek a Szigligeti-színház legközelebbi premierjei. Somogyi igazgató megszerezte **Verő** nagysikerű darabjának a **Bajusz**-nak előadási jogát is Valószínűleg megszerzi előadásra Somogyi igazgató **Wilde Oszkár** darabját a **Lady Windermere legyezőjét** Fényes Samu **Bacsányi**-ját, **Gárdonyi** vigjátékát, **Annuská**-t, s **Herczeg Ferencz** színpadi művét, a most bemutatott **Kés kezét mos**-t, mely valószínűleg a Szigligeti-színházban kerül legelőször színre a vidéki színházak között.

Két premier. Két premier lesz a Szigligeti-színházban a jövő héten. Valószínűleg kedden este kerül először színre **Guti Soma** pompás énekes bohózata, a **Házasodjunk**. Ugyancsak a jövő héten mutatják be Molnár Ferencz kitűnő új darabját, a **Doktor urat**.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 156.

Bérlet 138. sz.

Ma vasárnap, 1903. február 22-én:

Délután 3 órakor fél helyárrakkal:

Betyár kendője.

Népszínmű.

Este 7¹/₂ órakor rendes helyárrakkal:

Koldusdiák.

Operette.

SZEMÉLYEK:

Palmatica Novalszka, grófné —	T. Pogány Janka
Laura —	Márkus Aranka
Borniszlava) leányai — —	Kulinyi Marska
Ollendorf ezredes, krakkói kormányzó — — —	Heltai Jenő
Wagenheim, őrnagy — —	Szathmáry Arpad
Bogumil Malachovszky, zenegróf — — —	Bognár J.
Ján Janltzky) egyetemi — — —	Pintér Imre
Rimanovszky Simon) hallgató — — —	M. Rédei Szidi

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Támlászék, 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzések 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap hétfőn, február 23-án:

Egy éj Velenczében.

Opera.

Igazságszolgáltatás.

Erkölcstelen suhancok.

(Zárt ülés az esküdtek előtt.)

Két fejletlen oláh suhanc elvetemült erkölcstelensége foglalkoztatta tegnap a nagyváradi törvényszék esküdtbírócságát.

Triff Mihály és **Triff János** a két vézna, alig 16 éves fiu, a kik a kristyori erdőben 1902. december 1-én **Tomse Virág** pásztor leányt megtámadták s előbb négy rézgyűrűjét vették el erőszakkal, majd erőszakkal szerelmi bűnre kényszerítették.

Reggel 9 órakor nyitotta meg a tárgyalást Nagy Ferencz elnök, s az esküdtszék megalakítása után Nagy Géza dr. kir. ügyész indítványára zárt ülést rendelt. A bizonyítás tehát a bíróság tagjai és a következő kisorsolt esküdtek előtt este 6 óráig tartott.

Esküdtek: Vicsai István, Gáll János, Ruska Kálmán, Petry Gyula, Szűts Sándor, Ertsey Dezső, Velner Sándor, Szilágyi Sándor, Tóth Albert, Petrovay Sándor, Rácz Viktor, Fekete Sándor.

Pótesküdték: Petrovai Gyula és Tatár Balázs.

A két vádlott védői: Fodor Gyula dr. és Kripka Henrik dr.

A bizonyítás befejezése után az esküdtekhez intézendő kérdések megállapítására került a sor.

A kérdések megállapítása után az idő előrehaladottsága miatt Nagy Ferencz elnök holnapra halasztotta a tárgyalás folytatását.

IRODALOM.

Esküdtszékünk. Ily címmel jelent meg Molnár Kálmán ügyvédjelöltől egy érdekes tanulmány. A füzetre alkalmasan még bővebben visszatérünk.

NYILTTER.

Szabott árak!

China-ezüst gyári raktár

Nagyvárad, Bémer-tér.

Ajánlja a most érkezett. 1903. évi mintákban dusan felszerelt raktárat, u. m. étszerek, asztalterítékek gyertya- és karos gyertyatartók, tálcák, asztal- és gyümölcsállványok, disztárgyak művészies kivitelben. Nászajándékok, verseny és jubileumra alkalmi tárgyak stb. Vendéglő-, szálloda- és kávéházberendezések a legszolidabb kivitelben.

Angol és francia china-ezüst GYÜRÜK egyedüli elárusítója Bihar-, Hajdumegye és Erdély részére nagyban és kicsinyben.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Országgh Sándor

orgonagyára

R.-Palota. (Budapest mellett).

Alapított 1861-ben.

Ajánlja a mai kor igényeinek mindenben megfelelő

uj orgonáit.

Elvállal javításokat a legjutányosabb árak mellett.

Kisebb orgonák raktáron!

Árjegyzéket kívánatra küldök.

Olcsó ezüst-bevásárlás!!

A m. kir. fémjelző hivatal által fémjelzett 13 próbás **ezüst evőkészletek 5%**, **gyertyatartók és girandolok 6%** krajczár grammja

DEUTSCH SIMON

ékszerésznél

Nagyvárad, Bémer-tér.

TAVIRATOR.

A képviselőházból.

Budapest, febr. 21. (Saj. tud. táv.) Szünet után Széll Kálmán miniszterelnök válaszolt az interpellációkra. Nevezetesen *Krecsmariknak* az adriai hajózás ügyében. Kaas Ivor bárónak a tót munkások érdekében. A miniszterelnök itt kijelenti, hogy ő maga is osztja Kaas báró véleményét s intézkedni fog a tót munkások igazolványainak ellenőrzéséről.

Széll Kálmán bécsi utja.

Budapest, február 21. (Saját tud. táv.) Széll Kálmán miniszterelnök a Bor bécsi premierje alkalmából ma este Bécsbe utazott. Állítólag ez utnak politikai célja is van, mert a konverziós készízetés célja ügyében holnap értekezni fog az osztrák pénzügyminiszterrel. Egyszersmind a király is kihallgatáson fogadja. Más verzió szerint Széll utjának nincs a politikával összefüggése.

A »Bor« bécsi premierje.

Bécs, február 21. (Saj. tud. táv.) A bécsi „Volks Theater“ ben tegnap került bemutatásra Gárdonyi Géza népszínműve, melyet a közeljövőben Berlinben is bemutatnak. Ez alkalomból a színház igazgatója Széll Kálmán miniszter elnököt is meghívta az előadásra. Széll Kálmán távirati uton válaszolt, megköszönve a figyelmet; megígérte, hogy ha csak teheti még estig Bécsbe utazik. Széll Kálmán a képviselőház ülése után valóban Bécsbe utazott. A »Bor« Bécsben általános, nagy sikert aratott. A jelen levé szerzőt többször kihívták.

Eltűnt főúri leány.

Budapest, febr. 21. (Saj. tud. táv.) Vay Alojzia, Vay Dénes gróf leánya nyom nélkül eltűnt. Hátrahagyott levelében kijelenti, hogy hiába keresik, mert akkor már öngyilkossá lett. Mindeddig nem sikerült nyomára jutni. Azt hiszik, a Dunába ugrott.

Egy új hercegnői regény.

Bécs, február 21. (Saját tud. táv.) *Anasztázia* özvegy meklenburg-schwerini nagyhercegnő, az uralkodó nagyherceg anyja egy *borbélylyal* viszonyt folytatva, elutazott oroszországi birtokára. Hir szerint közeli lebetegedése miatt vonult birtokára. Az eset érthető szenzációt kelt.

Obstrukció.

Budapest, febr. 21. (Saj. tud. táv.) Kossuth Ferencz többek előtt kijelentette, hogy az obstrukció leszereléséről szállingózó hírek alaptalanok.

Uj 48-as jelölt.

Csikszentmiklós, febr. 21. (Saj. tud. táv.) Az itteni kormányparti jelölttel: Györfi Gyulával szemben Rápolti Gábor lépett föl 48-as programmal.

Letagadott anarkista.

Barcelona, febr. 21. A hatóságok tagadják, hogy itt egy német anarkista tartózkodik, a kinek az a megbízása van, hogy me-renyletet kövessen el.

A tanítók milliói.

Budapest, febr. 21. (Saj. tud. távir.) Ma bontották föl a budapesti törvényszéken *Vechselmann* végrendeletét, melyben megerősítést nyer halálos ágyán tett intézkedése. Negyedfél milliót a tanítók árváinak, s közel egy milliót különböző jótékony célokra hagyományoz.

Török reformok.

Konstantinápoly, február 21. Az egyes kormányok legutóbbi nyilatkozatai megegyeznek az összes török nagykövetek jelentéseivel, a melyek szerint a nagyhatalmasságok támogatni fogják Ausztria-Magyarország és Oroszország reformakcióját, a mi a Jildiz-palotára mély benyomást tett. A reformterv elfogadása valószínű. (M. T. I.)

Marokkó.

Madrid, február 21. Silvela miniszterelnök határozottan tagadja, hogy megengedte volna, hogy Melilából hadiszereket vigyenek ki a szultán nagybátyja számára.

REGÉNY-CSARNOK.

Tűzzel-vassal.

Irtá: Sienkiewicz Henrik.

204

— A ti kozákokot tréfás fickó, — sugta. — Ugy bánik velünk, mintha egyenrangú, vagy külföldi volna, mint mi. Hu! Micsoda lovagias fellépés! Az anyja bizonyára valami nemes embert csodált meg.

— Ej, — szólt Sagloba. — Inkább talán valami nemes ember csodálta meg nagyon az anyjának bajait.

— Én is azt hiszem, — szólt Wolodyjovski.

— Alljunk meg! — kiáltott Bohun. — Alljunk meg!

Megálltak. A nemesek félkörben, Wolodyjovski és Bohun egymással szemben.

Wolodyjovski, mint az ilyen dolgokban fiatal kora daczára is járatos ember, legelőször a lábával kipróbálta a talajt, hogy elég kemény-e, azután állt kint a környéken, hogy kismérje a földnek minden zugát. Látszott, hogy nem tarja tréfának a dolgot. Ukrania leghíresebb vitézeivel állott szemben, akiről dalokat zengett a nép és akinek neve egész Krímig ösmeretes volt. Mihály, az egyszerű dragonyos-kapitány, mindent kockára tett a harcban. Vagy dicső halált nyer, vagy ugyanolyan dicső győzelmet. Nem mulasztott el semmit, hogy méltóan mutassa magát jeles ellenfélhez. Ezért az arca is szokatlanul komoly volt, úgy hogy Sagloba a látásra valószínűleg megrémült.

— Elveszti a bátorságát, — gondolta. Ennek ugyan vége van! No de nekem is végem!

Wolodyjowski, miután a földet jól átvizsgálta, kigombolta a kabátját.

— Hűvös van, — szól — de majd felmelegszünk.

Bohun követte a példáját. Mindketten levették a kabátjukat, úgy hogy csak nadrágban és ingujjban maradtak, azután az ingök ujját is feltűrték a jobb karjukon, egész könyökig.

De milyen kicsinek látszott Mihály a nagytermetű, erős Bohun mellett, alighogy meglátta szott mellette. A tanuk nyugtalanul szemléltek Bohun széles mellét és hatalmas izmait, amelyek a felgyűrt ingalól elődomborodtak. Olyan volt mintha egy kis kakas állt volna ki viadalra egy hórihorgas tűzokkal. Bohun szeméi vérben forogtak és a kard remegett a kezében, vadállati tekintetével pedig majd átszurta ellenfelét. Így várt a vezényszóra.

Wolodyjowski pedig még egyszer megvillogtatta a kardját, sodort egyet a bajuszán és felállott harcra készen.

— Ez erős küzdelem lesz, — mormogta Charlamp Sielichez.

Most felhangzott Saglobának kissé remegő hangja:

— Isten nevében, kezdjétek!

XII.

A kardok suhogtak, penge pengét ért. A harcstér azonban csakhamar változott. Bohun ugyanis oly erővel támadt, hogy Wolodyjowski kénytelen volt pár lépést hátrálni, a tanuk pedig félreálltak. Bohun villámszerű vágásai oly gyorsan hullottak, hogy az elszörnyedt szemlélők nem is tudták azokat a szemükkel sem követni. Úgy látszott, mintha Wolodyjowski sűrű köd borítaná és hogy már csak az Isten tudja az ütéseinek valóságos zuhatagából megmenteni. Csak a folytonos, izgatott lélegzés hallatszott. A gyors ütések szinte szelet vertek a szemlélők arcába. A Bohun dűhe egyre fokozódott, valóságos örvény lepte meg, mint a vihar rontott Wolodyjovskinak és szoritotta visszafelé, a kis lovag pedig egyre csak hátrált és védekezett. Kinyújtott jobb karját mereven tartotta maga elé, csak a csuklója forgott szüntelenül. Bámulatos ügyességgel hátrította el kardjával a jégeső módra hulló ütéseket és aztán ismét hátrált, szemét a kozákra szegezve. Teljesen nyugodt volt, csak az arcán gyúlt ki egy égő vörös folt.

Sagloba lehunyta a szeméit, csak az ütéseket és a kardpengést hallotta.

— Még védi magát gondolta.

— Még védi magát, sugták a Sielicek és Charlamp.

— Leszorul már a víz medrébe, tette hozzá Knsel suttogva.

Sagloba felnyitotta a szeméit és feltérintette.

Wolodyjowski megvetette a lábát a parton, még nem volt megsebesítve, csak az arca lángolt s a homlokán verítékcseppek ültek ki.

Sagloba szívében új reménység támadt.

— Mihály mégis csak remek vivó, gondolta, ta; amaz pedig végül is csak ki fog fáradni.

Bohun arca halálsápadt volt, a verejték gyöngyözött a homlokán, az ellentállás azonban csak fokozta dühét, a fogait csikorgatta, a melle pedig fulladozva zihált.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTOI POSTA.

Fodrászok, pincézerek bálbiztonságának. Úgy látszik, önöknek nem volt elég hosszú a farsang mulatságok megtartására, hogy a bőjten tartják meg? Bőjti mulatságokról semmi-nemű tudósítást nem közlünk.

Egy hívő. Helyben. Az a multság feledékenységből történt. Későn jutott az illetőknek eszükbe a dolog.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

	Budapest, febr. 21.
Oszták hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Allamvasut	—
Rimamurányi	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határvidék.

	Budapest, febr. 21.
Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.98
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.58
Zab ápr.	—
Káposzta, repce, aug.	6.96

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. febr. 21-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.35
Magyar koronajárdék	93.25
Magyar vasuti köl sön aranyban 4/13	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/8	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	99.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	99.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	209.75
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	158.50
Oszták járdék papirban	100. 0
Oszták járdék papirban	100.70
Oszták járdék aranyban	121.—
Oszták korona járdék	101.20
Oszták államsorsjegyek	154.50
Oszták magyar bank részvény	15.80
Magyar hitelbankrészvény	742.50
Oszták hitelintézet részvény	697.—
Párisi vista	95.42
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.08
Németbirodalmi márka	117.05
Londoni vista	239.95
20 márkás arany	23.41

A szerkesztőnért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ács Sándor

lakatosmester,
szerelő iparos,

Nagyvárad, Teleky-u. 53.

Van szerencsém úgy a helybeli, mint a vidéki nagyérdemű közönségnek b. tudomására hozni, hogy

Teleky-utca 53. sz. alatt

lakatos-műhelyt

nyitottam, a hol minden e szakmába vágó munkákat teljesen kifogástalanul készítek.

Továbbá a legjobb szerkezetű

szívó- és nyomó kutakat, fürdő- és vízvezeték berendezéseket, tüzi fecskedőket, villanyos szobacsengők szerelését stb.

A helybeli háztulajdonosok és intézetek vezetőségét tisztelettel értesitem, hogy a házi vezeték gondozását, jókarban tartását évi csekély átalány díjért felvállalom, mi által sok kiadástól és kellemetlenségtől mentve lesznek.

Külföldi tapasztalatom és képzettségem folytán minden kívánalmaknak megfelelelhetek és az általam készített munkákért, ugyszintén javításokért szigorú jótállást vállalok.

157

Unghváry László

(Czegledi) 300 holdas bor-

termő szőlőtelepének; továbbá

gyümölcs- és szőlőfaiskolájának

árjegyzéke megjelent, hol 5 krajczár-

tol feltele nemes esemeték, 2 forinttól

feltele sima és gyökeres szőlővesszők;

továbbá — 10-18 forinttól feltele saját-

termésű rendkívül finom újborok kap-

hatók Ezenkívül mindenféle gyümölcsfa-

vadoncz, akác- és gleditschia-csemeték

Tessék árjegyzéket (borról is)

kérni.

ALAPITVOTT: 1850.

ALAPITVOTT: 1850.

Van szerencsém a n. é. gazdaközönségnek ajánlani

legkitünőbb magvaimat.

Valódi ereti kitüntetett

takarmányrépa-fajokat.

Valódi Oberndorfi, kerek, sárga;

Mammuth óriás, vörös, Eckendorfi,

Olajbogyó; Palaczk alakú, hosszú.

Államilag vizsgált, arankamentes

francia és magyar luczerna, stíriai

vörös lóhere.

Pázsit díszfű-vegyülék.

Angol perje, muhar, búkköny, pap-

rika-köles, gomborka, len stb.

Különféle gazdasági MAGVAK.

A legjobb konyhakerti VIRÁGMAGVAK és GUMÓK.

A t. gazdaközönség becses megrendeléseit legnagyobb készséggel várva, maradok kiváló tisztelettel

Dell'Orto Károly

Nagyvárad, Szent László-tér.

Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítek.

159

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség és a főtisztelendő papság becses támogatására hozni, hogy e hét folyamán megérkeztek a tavaszi és nyári időnyre szóló legújabb divatu angol, francia és honi szövetek.

Különösen felhívom a főtisztelendő papság figyelmét tavaszi felöltőknek angol sima szövetjeimre, melyek külön erre a célra vannak. Ugy-zintén allandó-n nagy raktárt tartok reverenda czimáda szövetekből, kolárékból és kvadrátos templomi sapkákból.

Hivatkozással 12 év óta fenálló üzletem jó hírnevére, mely idő alatt b. megrendelőimtől a legnagyobb elismerést és bizalmat érdemeltem s jövőben is minden törekvésem oda fog irányulni, hogy b. megrendelőimtől a jó munka és pontos kiszolgálás által teljes megelégedésüket és bizalmukat kiérdemelem.

Kívánatra vidékre mintákat küldök vagy levelező-lapon való tudósítás után személyesen ki megyek.

Szíves megrendeléseket kérve s magamat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlva, maradtam

kitünő tisztelettel

BUMBERA IMRE

férfiszabó,

Nagyvárad, új Bazár-épület, színház oldali rész.

Egy kert

Szilágyi Dezső-utca közelében magán használatra bérbe kerestetik.

Bővebbet a kiadóhivatal. 156

Hirdetmény.

A Nagyvárad takarékpénztár, Bihar-megyei kereskedelmi-, ipar- és terményhitelbank, Bihar-megyei takarékpénztár és Gazdasági és iparbank r. bejegyzett nagyváradai cégek ezennel közli, hogy f. é. február hó 15. napjától kezdődőleg a betéti kamatlat a következőleg állapították meg:

Az intézetek fizetnek:

1. Egy zárlattól a másik zárlatig heverő tőkék után 4 % -ot. 2. A zárlatközi időben legalább 4 hóig heverő tőkék után 3 1/2 -ot. 3. A zárlatközi időben nem teljes 4 hóig heverő

tőkék után 3 % -ot. 4. Oyan tőkék után, melyek az intézetnél legalább 4 hóig hevernek de betéti idejük a zárlat által megszakított olyképpen, hogy a zárlat időpontjáig még 4 hó le nem telt:

a zárlat előtti időre 3 % -ot
a zárlat utáni időre 3 1/2 % -ot

A zárlat minden év június hó 30-án és december hó 31-én eszközöltetik és a kamatok a fenti kamatláb szerint tőkésítetnek.

A 10 % os jövedelmi adót a belevő megterhelése nélkül az intézetek fizetik.

Az intézeteknél elhelyezett régi betétekre nézve a most megállapított kamatláb f. é. április hó 1-és napjától kezdődőleg lép érvénybe.

Nagyvárad 1903 február hó 14-én.

Nagyvárad takarékpénztár r. t.
Biharm. keresk., ipar- és terményhitelbank r. t.
Biharmegyei takarékpénztár r. t.
Gazdasági és iparbank r. t.

158.

„THE GRESHAM“

életbiztosító társaság LONDONBAN.

Felsőmagyarországi és Erdélyrészi vezérügynökségi központ: Nagyváradon, Bémer-tér 4., I. emelet. — Főnök: LÉVALI HENRIK.

Hatásköre kiterjed a következő 38 megyére:

1. Abauj-Torna	11. Máramaros	21. Ung	30. Hunyad
2. Árva	12. Nógrád	22. Zemplén	31. Kolozs
3. Bars	13. Sáros	23. Zólyom	32. Kis-Küküllő
4. Bereg	14. Szabolcs	24. Alsó-Fehér	33. Maros-Torda
5. Bihar	15. Szatmár	25. Fesztercze-Naszód	34. Nagy-Küküllő
6. Borsod	16. Szepes	26. Brassó	35. Torda-Aranyos
7. Gömör	17. Szilágy	27. Csik	36. Szeben
8. Heves	18. Trencsén	28. Fogaras	37. Szolnok-Doboka
9. Hont	19. Turóc	29. Háromszék	38. Udvarhely
10. Liptó	20. Ugocsa		

A társaság vagyona 1901. december 31-én 180 millió korona, mely összegben a »Budapesti Hivatalos Közlöny« 1902. évi 192. számában részletezett külön magyar mérleg szerint vannak: magyar állampapírok, magyar értékpapírok és a budapesti épületek 28 millió korona összértékben.

Azonkívül letét Bécsben a központi állampénztárnál 23 millió korona.

Mindennemü felvilágosítással készségesen szolgál:

A Gresham Felsőmagyarországi és Erdélyrészi vezérügynöksége Nagyváradon.

Fenti vezérügynökség hajlandó oly egyéneket (kedvező feltételek mellett) összeköttetésbe lépni, kik életbiztosítási üzletek közvetítésére alkalmasak. 144

Három magtár

azonnal kiadó a
Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és
terményhitelbank
Nagy, Teleky-utczai házában. 306

Nagyvárad város jogügyi és gazdasági
ügyosztályától.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától vett megbízás folytán a város új székházának közgyűlési termébe szükséges bútor berendezésnek és asztalos munkáknak vállalat útján leendő biztosítására f. évi március 31. napján d. e. 10 órákor a városház nagytermében zárt ajánlati versenytárgyalást tartok.

Ajánlatot csakis írásban, zárt ajánlat útján lehet tenni s ajánlattevő köteles a 15150 koronára előirányzott munkák rajzait, a közgyűlési terem berendezési tervét, a versenytárgyalás feltételeit és a költségvetést megtekinteni és azokat aláírni, köteles továbbá kijelenteni, hogy eme terv-eket, rajzokat, költségvetést és feltételeket ismeri és határozmányainak magát feltétlenül alá is veti.

A vonatkozó tervek, költségvetés stb. a hivatalos órák alatt a városi mérnöki hivatal helyiségeiben megtekinthetők, az ajánlati minták ugyanitt szerezhetők meg.

Ajánlattevők kötelesek az előirányzott összeg 10 százalékának megfelelő 1515 korona értékű készpénzt vagy óvadékképes értékpapírt ajánlatukhoz mellékelni.

Árlejtőt tett ajánlata azonnal, Nagyvárad városát azonban csak az árlejtés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Nagyvárad, 1903. év február hó 19.

Komlóssy József,

163 jogügyi és gazdasági tanácsnok.

901|1903. eln. sz.

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1903. évi február hó 12-én tartott ülésében 26/1471—1903. kgy. számú határozata értelmében a kinevezés folytán megüresedett adópenztári ellenőri s az ennek betöltésével esetleg megüresedő adóhivatali számtiszti állásokra ezennel pályázatot hirdetnek.

Felhívom eonélfogva mindazokat, akik a március havi rendes közgyűlésen választás útján betöltendő s a szervezeti szabályrendelet 216. §-a értelmében 1600 korona fizetés és 600 korona lakbér illetményvel javadalmazott adópenztári ellenőri állást, esetleg az üresedésbe jövő 1400 korona fizetés és 400 korona lakbérilletményvel javadalmazott I., továbbá az 1200 korona fizetés és 400 korona lakbérilletményvel javadalmazott II. oszt., végül az 1000 korona fizetés és 400 korona lakbérilletményvel javadalmazott III.-od oszt. számtiszti állások valamelyikét elnyerni óhajják, miszerint szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényeket dr. Beöthy László főispán urhoz, mint a kijelölt választmány elnökéhez március hó 7-ik napjának d. u. 5 órájáig annyival is inkább nyújtsák be, mivel a későbbben beadott pályázati kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Megjegyzetlik, miszerint a megválasztandó adópenztári ellenőr a szervezeti szabályrendelet 167. §. 9. pontja értelmében egy évi fizetése kétszeresének megfelelő óvadékokat köteles készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban a városi pénztárba letenni.

Nagyvárad, 1903. évi február hó 20-án.

Rimler Károly,

polgármester.

164

11927—1902. T. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A belényesi kir. bíróság mint tel. könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Thury Ignác végrehajtónak *Petrucc Anna és trsai* végrehajtást szenvedők elleni 8 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a n. városi kir. törvényszék (a magyar-csékai kir. járásbíró-ság) területén lévő Korbest községében fekvő a korbesti 97. sz. tjkvben A + 88. hrsz. a foglalt ingatlanból végrehajtást szenvedetteket megillető jutalékra; az árverést 817 kor. 33 fillérben ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1903. évi márczius hó 9-ik napján d. e. 9 órákor** Korbest község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 81 kor. 73 fill-t. készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Belényes 1902. évi december hó 12. napján. A belényesi kir. Járásbíró-ság mint tel. könyvi hatóság.

Lukács Lajos,
kir. albiró.

161.

Kiadó lakás.

A Kossuth-utcai Mezey-házban a II-ik emeleten egy **6 szobás utcai lakás** f. évi május 1-től kiadó.

Bővebbet a házmesternél.

130.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált hájszer, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik köszvényénél, csúznál és meghűléseknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József,** gyógyszerésznél Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
** csász. és kir. udvari szállítók. **
Rudolstadt.

Meghívás

a nagyváradai takarékpénztár részvénytársaság

56-ik rendes közgyűlésére,

mely **1903. évi márczius hó 1-én d. e. 10 órákor** saját üzlethelyiségében fog megtartatni.

Tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése az 1902. üzletév eredményéről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése az 1902. évi zárszámadások megvizsgálása tárgyában és ezzel kapcsolatosan a mérleg megállapítása, valamint a nyereség felosztása iránti határozathozatal.
3. Az alapszabályok 40. § a értelmében

kilépő 5 napibiztos helyébe 5 napibiztos választása 3 évi időtartalomra.

4. Az igazgatóság előterjesztése a nyugdíj-alap állásáról.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőzőleg a társaság pénztárába részvényét, melyet legalább egy hó előtt saját nevére íratott, szelvényével együtt letenni, hol az őt megillető szavazat számát előtűntető tértírvénynyel látatik el.

A mérleg eredeti példánya az üzlethelyiségben f. évi február hó 22 től kezdődőleg a részvényesek által megtekinthető.

Nagyvárad, 1903. február hó 9-én.

149.

Sal Ferencz,

kir. tanácsos, igazgatósági elnök

Figyelmeztetnek a t. részvényesek, hogy az alapszabályok 15. §-a értelmében érvényes határozat hozatalára 20 oly részvényesnek kell jelen lenni, kik a részvénytőkének legalább egy harmadrészét képviselik.

Legelső nagyváradai zálog-kölcsön intézet!

NAGYVÁRAD, KOSSUTH-UTCZA 9. szám.

PÉNZKÖLCÖN

Sorsjegyek és értékpapírok után:	21	2	0	}	számiunk érvénye- denként
Ekszerek után:	33	4	0		
Áru- és iparcikkek után:	41	2	0		

ZÁLOGBAN

levő *sorsjegyeket* és *értékpapírokat* kiváltunk és azokra magasabb kölcsönt olcsó kamatra adunk, vagy azokat a teljes napi árfolyamban megvesszük.

Vidéki megbízásokat a legpontosabban elintézzük és visszafizetéseket a legkisebb részletekben is elfogadunk.

Nagyobb üzleteknél feleinket a legnagyobb kedvezményben részesítjük.

Tisztelettel

KLEIN M. és FIA,

hat. engedélyezett zálogháza,
Nagyvárad, Kossuth-utca 9. szám.

Mélyen leszállított kamatláb!

A legolcsóbb nagyváradai zálogház!

A legolcsóbb nagyváradai zálogház!

Uj üzlet. | Uj üzlet. | Uj üzlet.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a **Szent László-téren**, a volt Kunz József és Társa cég helyi ségében (Janky Antal utóda mellett) a legmagasabb igényeket kielégítő

férfi-, női divat- és rövidáru-üzletet

nyitottam, melyben minőség tekintetében minden versenyt kizáró rövidáruk: csipke, szalag, gombok, nap- és esőernyők, derekfűzők, harisnyák, mindennemű szabókellékek, bélésárak

a legnagyobb választékban, szolid árak mellett beszerezhetők.

Szabóknak és varrónóknak
árendmény.

Vidéki megrendelések
a leggyorsabban eszközöltetnek.

Rövidárukból ujdonságok és
czélszerű különlegességek.

Pontos kiszolgálás!

140

Kiváló tisztelettel

ANDRISKA JENŐ.

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege- és vadkereskedése
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.
Városi és vidéki telefon 251. sz.

117
Mélyen tisztelt vevőinknek szíves tudomására hozzuk, hogy eddigi üzletünket modern berendezéssel és új helyiség hozzávételével kibővítettük, valamint fűszer-, csemege-raktárunkat is jóval megnagyobbítottuk, úgy, hogy a legnagyobb igényeknek is megfelelhessünk, még azon nagyvárosias szokást is behoztuk, hogy igen tisztelt vevőink kényelmére a megrendelendő árukat naponta kétszer, délelőtt és délután, saját e célra készített fogatunkkal hazaküldjük. Kérjük úgy a helybeli, mint a vidéki vevőinket, b. látogatásaikkal és megrendeléseikkel megtisztelni. — Magunkat ajánlva, maradtunk

tisztelettel

SZABÓ és HAJNAL.

SCHICHT-szappan

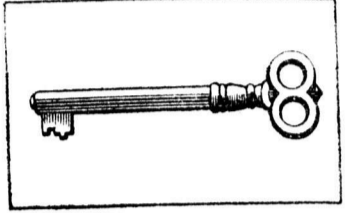
„SZARVAS“

vagy

„KULCS“

Legjobb, legkiadósabb és ezért a legolcsóbb szappan. Minden káros

hatású vegyítéktől mentes.

☛ ☛ Mindenütt kapható. ☛ ☛

Vásárlásnál ügyelni kell arra, hogy minden darab szappan „Schicht“ névvel és a fentebbi védjeggyel legyen ellátva.

1091. májustól Zöldfa-utca 34. sz.
Sörház-sikátorral szemben.

40 év óta fennálló saját asztalos- és kárpitos-műhely.

Nem gyári, de kizárólag az ország és a külföld elsőrendű műhelyeiből beszerzett fa- és vasbutorok, valamint kárpitozott berendezések nagy választéku raktára

NAGYVÁRAD, Zöldfa-u. 34. sz. **WALLERSTEIN FERENCZ** butor nagykereskedése.

Papp György-féle házban, a volt Erber helyiségben.

1901. májustól áthelyeztetett Zöldfa-u. 34. sz. Sörház-sikátorral szemben.

Elegáns háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések minden kivitelben, stilszerű szilárd, első minőségű anyagból. Szőnyegek és butorszövetek nagy választékban. | Kárpitozott butoraim saját műhelyemben készülnek.

Lakások kárpitozását, vagyis tapétirozását elvállalom.

Legjobb gyártmányú zongorák, pianinok és tűzmentes vas- és pénzszekrények kaphatók.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Értesítés!

Üzletnagytás és építkezés végett az egész raktár

a Kalenda-féle üzlethelyiségbe,

☛ Szt. László-tér lett márczius 2-áig ☛

áthelyezve, ahol e szép rőfös és rövidáru raktárban mindent a lehető legolcsóbban lehet beszerezni.

Kérem figyelemmel lenni, mert e raktár ki lesz e helyiségben árulva.

Tisztelettel

AMERIKAI ÁRUHÁZ.

221.